

SÅ GÅR DET FÖR SKOGSINDUSTRIN

- Svensk skogsindustri känner av vikande global konjunktur
- Ökade leveranser av sågade trävaror till nya marknader
- Kraftig ökning av massaleveranser till Kina
- Höga avverkningsnivåer på grund av stora barkborreangrepp

Kerstin Hallsten

Chefsekonom
kerstin.hallsten
@skogsindustrierna.se,
0702-67 70 25

Katrin Heinsoo

Marknadsanalys
papper och massa
katrin.heinsoo
@skogsindustrierna.se
08-762 62 42

Jakob Andrén

Marknadsanalys trävaror
jakob.andren
@skogsindustrierna.se
08-762 72 54

Sammanfattning

Under 2019 har tillväxten fortsatt att mattas av, både globalt och i Sverige. Inbromsningen är synkroniserad mellan länderna och till viss del en naturlig följd efter flera år med stark ekonomisk utveckling. Samtidigt förstärks avmattningen av flera handelskonflikter, som bland annat har lett till ökade tullar och lägre effektivitetsvinster av global handel. En allmän oro kopplad till dessa handelskonflikter och även till geopolitiska risker dämpar också tillväxten. Osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen försvårar för individer och företag att fatta beslut vilket minskar konsumtions- och investeringsviljan. Det finns även strukturella faktorer som bidrar till en svagare ekonomisk utveckling i exempelvis Kina och Europa.

För skogsindustrin specifikt har även granbarkborreangreppen i Sverige och Europa påverkat utvecklingen. Angreppen har medfört att avverkningsnivåerna är ovanligt höga. Samtidigt fortsätter Ryssland att öka sin produktion starkt. En svag rubel och ett ökat samarbete med Kina ligger bland annat bakom detta.

Svensk produktion av trävaror har hittills i år ökat med tre procent jämfört med föregående år. Leveranserna är däremot i stort oförändrade, medan exporten har minskat något. Exporten till Europa har fallit med sju procent, varav exporten till Tyskland har minskat med cirka 20 procent. Det har delvis kompenseras av en stigande export till Egypten på drygt 70 procent och till USA på drygt 30 procent. Sammantaget har en dämpad tillväxt i efterfrågan globalt och i Sverige i kombination med en ökad produktion skapat prispress under 2019.

För massa har den totala produktionen i Sverige varit oförändrad under året. Däremot har det skett en ökning av produktion och leveranser av marknadsmassa med drygt 13 procent. Den svenska exporten till Kina har fördubblats, medan leveranserna till EU och Tyskland har minskat. Den globala produktionen av marknadsmassa är oförändrad. Under året har massapriset gått ner och närmar sig 2017 års nivåer.

Under året har den svenska pappersproduktionen fortsatt att minska. Det har även skett en tillbakagång av leveranser under året. Både grafiskt papper och förpackningsmaterial har utvecklats svagare. Exporten till Kina och EU har gått tillbaka. Det här följer den globala utvecklingen för pappersproduktionen. Framöver förväntas en viss ökning av produktion och leveranser genom att ny svensk kapacitet tas i bruk.

Konjunkturinstitutets barometer visar att stämningläget är sämre än normalt. En övervägande andel av företagen inom skogsindustrin anger att

orderstockarna är för små, att orderingången minskar och att färdigvarulagren är för stora. Framöver förväntar de sig en mer dämpad utveckling av produktionen.

Om rapporten

Rapporten innehåller en redogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin. Rapporten innehåller även en bedömning av svensk skogsindustris förväntade utveckling. En redogörelse och bedömning av global och svensk konjunktur finns också med.

Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas egen statistik. Rapporten kommer ut tre till fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter.

De jämförelser som redovisas avser samma period föregående år om inte annat anges. Rapporten finns även på skogsindustrierna.se.

Innehållsförteckning

Internationell utveckling	3
Svensk utveckling	7
Risker och sårbarheter	11
Trävarumarknaden	12
Massamarknaden	18
Pappersmarknaden	23
Appendix	28

Internationell utveckling

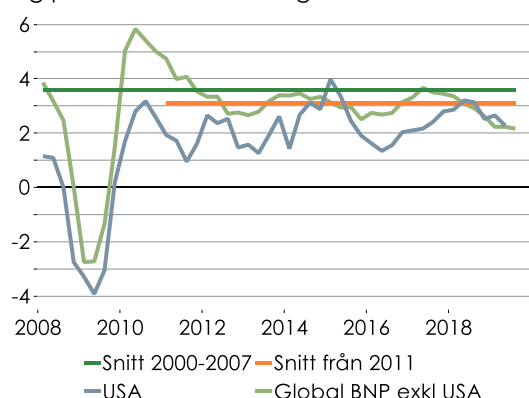
- Fortsatt global avmattning under 2019.
- Dämpningen fortgår till följd av;
 - vanliga konjunkturfaktorer som ett högt resursutnyttjande och mättnad i efterfrågan,
 - handelskonflikter, risker och politisk osäkerhet samt
 - strukturella problem i bland annat Kina och euroområdet.
- Nedåtriskerna för konjunkturen dominerar.

Tydlig dämpning under 2019

Den globala BNP-tillväxten har under 2019 fortsatt att dämpas (se diagram 1.1). Det tredje kvartalet i år uppgick global BNP till 2,2 procent, vilket är lägre än snittet sedan 2011 och betydligt svagare än tillväxten mellan 2000 och 2007. Även råvarupriser och inflationen i utvecklade länder har växlat ner (se diagram 1.2). Världshandeln har samtidigt fallit under året (se diagram 1.3) och det har skett en tydlig avmattning i global industriproduktion (se diagram 1.4). Även tjänstesektorn har mattats av.

1.1 Global BNP

Årlig procentuell förändring

Källor: Federal Reserve Bank of Dallas, U.S. Bureau of Economic Analysis (BEA) och Macrobond

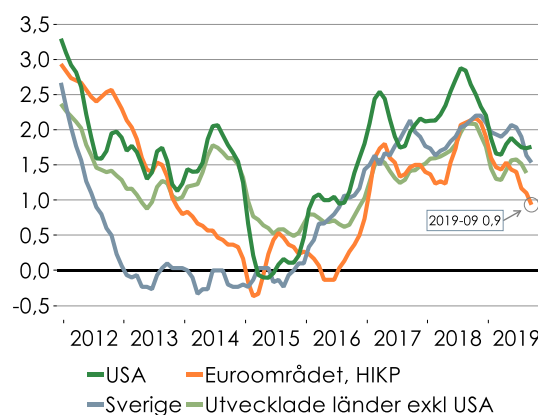
Dämpning även i USA

I USA föll tillväxten ytterligare under kvartal 2 och BNP-tillväxten uppgick till 2,3 procent i årstakt. Under 2018 växte investeringarna starkt, men sedan dess har ökningstakten dämpats markant och investeringarna gav ett negativt bidrag till BNP under det andra kvartalet. I stället var det främst den privata konsumtionen som bidrog till BNP-tillväxten och i viss utsträckning offentlig konsumtion. Bland annat kan en stabil jobbtillväxt ha bidragit till tillväxten i konsumtionen. Det har dock skett en nedgång av antalet nyanställda i den privata sektorn under 2019. Däremot har antal nyanställda i den statliga sektorn ökat. Detaljhandeln ökade lite långsammare i augusti jämfört med juli, mätt i

årstakt. Även industriproduktionen ökar i allt långsammare takt och i september var årstakten svagt negativ (se diagram 1.4). Dämpade utfall för tjänstesektorns ISM tyder på att försvagningen i industrin även spridit sig till tjänstesektorn.

1.2 Inflation

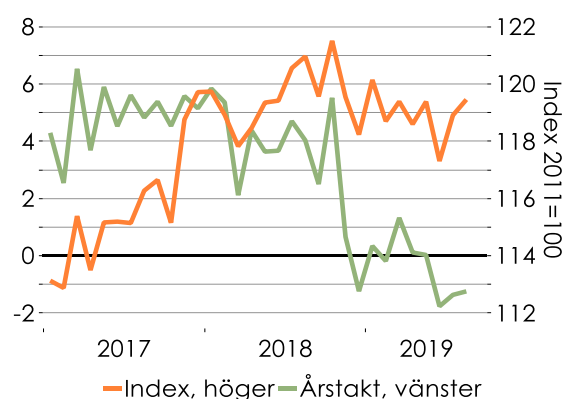
Årlig procentuell förändring, 3-månaders glidande medelvärde

Källa: Eurostat, Statistics Sweden (SCB), U.S. Bureau of Labor Statistics (BLS), Federal Reserve Bank of Dallas och Macrobond

1.3 Världshandeln

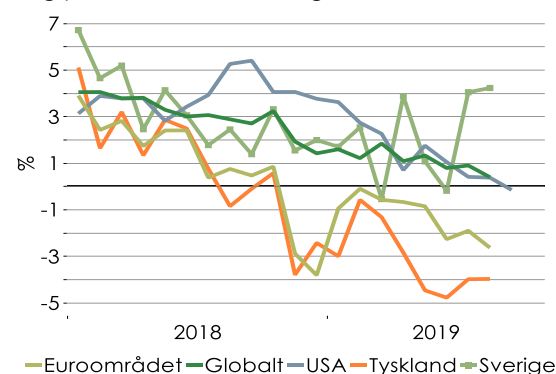
Volym, årlig procentuell förändring

Källa: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB) och Macrobond

1.4 Industriproduktion

Årlig procentuell förändring

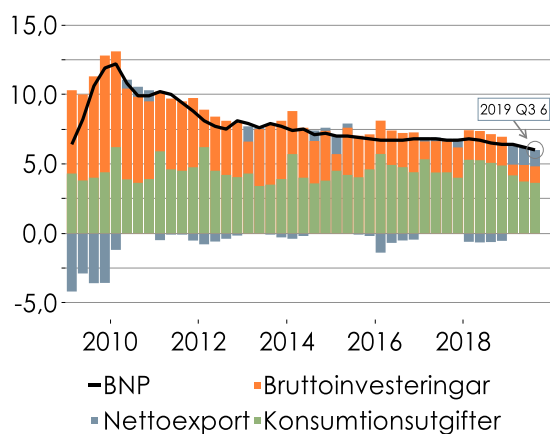
Källa: Källa: Eurostat, German Federal Statistical Office (Statistisches Bundesamt), Federal Reserve, Statistics Sweden (SCB) & Macrobond

Och i Kina

Även i Kina fortsatte BNP-tillväxten att dämpas under det andra kvartalet i år och det blev även en dämpning kvartal tre. Årstakten uppgick då till 6,0 procent, vilket är den svagaste tillväxttakten sedan början av 1990-talet. Investeringarna och konsumtionsutgifternas positiva bidrag till BNP-tillväxten fortsatte att minska (se diagram 1.5). Även nettoexporten bidrog positivt till tillväxten, vilket kanske var förvånande. Exporten utvecklades förvisso relativt svagt men importen utvecklades ännu svagare. Ett positivt tecken är att industriproduktionen ökade i september mätt i årstakt, till skillnad från de senaste månaderna då årstakten har dämpats.

1.5 Bidrag till BNP-tillväxten i Kina

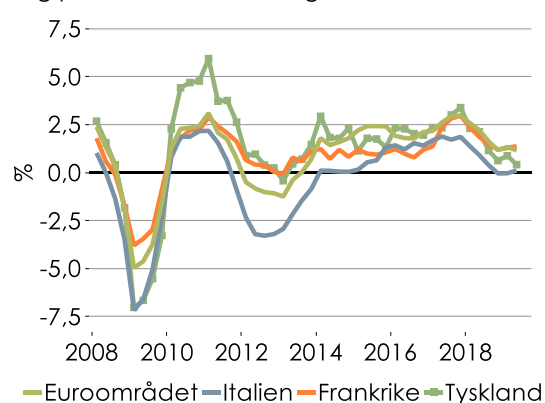
Årlig procentuell förändring och procentenheter

Källa: China National Bureau of Statistics (NBS) och Macrobond

1.6 BNP-tillväxt i euroområdet

Årlig procentuell förändring

Källa: German Federal Statistical Office (Statistisches Bundesamt), French National Institute of Statistics & Economic Studies (INSEE), Italian National Institute of Statistics (Istat), Eurostat och Macrobond.

Och dämpning i euroområdet

I euroområdet har tillväxten också fortsatt att dämpas (se diagram 1.6). Det har varit en tydlig avmattning i bland annat Tyskland, Italien och Frankrike. I Italien har det varit i princip nolltillväxt under de tre senaste kvartalen. Tysk

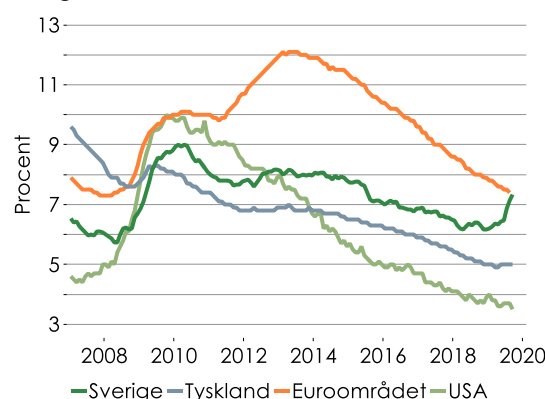
industriproduktion som utvecklats väldigt svagt under förra året, återhämtade sig något i början av året, men har sedan fallit tillbaka igen.

Internationella avmattningen väntas fortgå

Vad förklarar då avmattningen och vad kan vi förvänta oss framöver? Som framgår ovan är den tydliga nedväxlingen relativt synkroniserad. Nedgången har drivits och drivs delvis av liknande faktorer, men det finns också landspecifika omständigheter. Den mer dämpade tillväxten var till viss del väntad och följer ett naturligt konjunkturförlopp där en tidigare stark utveckling lett till högt kapacitetsutnyttjande, brist på arbetskraft och fallande arbetslöshet (se diagram 1.6). Det är också vanligt med en mättad och mer dämpad efterfrågan på till exempel varaktiga varor och en inbromsning i investeringstakten när kostnaderna stiger och vinsterna utvecklas mer dämpat. Man kan därför förvänta sig att tillväxten i industriproduktion, världshandel och global BNP bromsar in.

1.7 Arbetslöshet

Procent, 3-månaders glidande medelvärde för Sverige

Källa: U.S. Bureau of Labor Statistics (BLS), Eurostat, German Federal Employment Agency (Bundesagentur fuer Arbeit), Statistics Sweden (SCB) och Macrobond

Flera faktorer förstärker nedgången

Avmattningen har dock blivit mer markerad än vad många bedömare hade väntat sig. Den mer tydliga dämpningen kan troligtvis kopplas till att avmattningen har förstärkts av bland annat den förda och förväntade ekonomiska politiken. Den tidigare starka tillväxten innan 2008 i utvecklings- och tillväxtländerna var bland annat ett resultat av mer öppen handel och integrerade globala värdekedjor. Effektivitetsvinster uppstod då produktionen globalt i större utsträckning kunde ske i det land där det var mest effektivt och minst kostsamt. Produktivitetstillväxten blev under perioden relativt hög. En stark utveckling i dessa länder spillde sedan över på de utvecklade ekonomierna och en positiv spiral startade som drev på den globala tillväxten. Nu sker i viss utsträckning det motsatta. Ett antal handelskonflikter pågår, vilket hämmar handeln och därmed tillväxten på flera olika sätt. Det finns dels en direkt effekt av ökade tullar, då de innebär ökade kostnader för företag och konsumenter. Effektivitetsvinsterna av

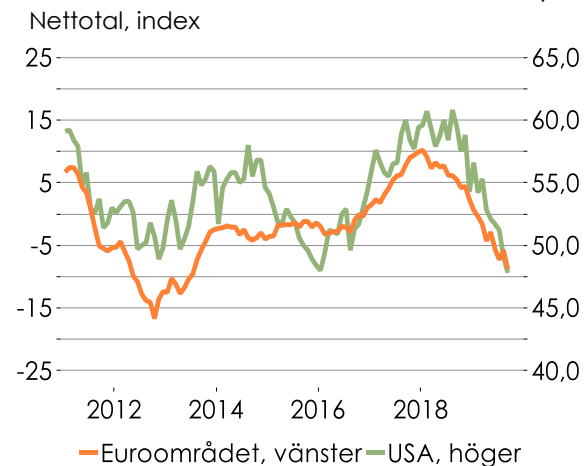
global handel blir samtidigt mindre vilket också ökar kostnaderna.

Oro och risker dämpar utvecklingen redan nu

Men mycket tyder på att hot om och oro för olika handelsrestriktioner i dagsläget kan ha haft en än mer dämpande effekt på utveckling än tullarna i sig. Det finns en oro för att handelskonflikten ska fördjupas genom att fler länder och områden berörs, att tullar och andra restriktioner höjs ytterligare och att effekterna på den ekonomiska utvecklingen ska bli större. En allmän oro och osäkerhet om vilka spelregler som gäller och framtiden i allmänhet hämmar och försvårar självklart för olika ekonomiska agenter att fatta beslut vilket minskar konsumtions- och investeringsviljan. Men även andra politiska skeenden som inte har att göra med handelskonflikter har skapat en ökad osäkerheten om den ekonomiska utvecklingen globalt vilket också dämpar utvecklingen. Exempel på det är Brexit, politisk instabilitet i Italien och politiska spänningar i Mellanöstern.

En annan risk som redan idag kan antas påverka den ekonomiska utvecklingen är att det ekonomisk-politiska handlingsutrymmet att hantera en rejäl sänkning i ekonomin på sina håll är litet. Det penning-politiska handlingsutrymmet är begränsat av att ränteläget redan idag är lågt och väntas vara det även under kommande år. På sina håll är det finanspolitiska utrymmet dessutom litet, exempelvis i ett antal europeiska länder. Vetskapen om detta kan medföra att olika ekonomiska aktörer i större utsträckning än vanligt, vid tecken på en nedgång, vidtar försiktighetsåtgärder som att dra ned på investeringar, personal och kostnader i allmänhet.

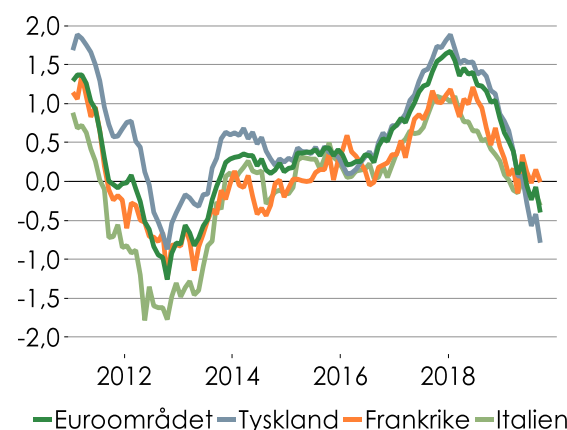
1.8 Konfidensindikatorer i USA och Euroområdet,

Källa: Institute for Supply Management, European Commission (DG ECFIN), Macrobond

1.9 Konfidensindikatorer för industrin

Procentuell avvikelse från medelvärde

Källa: European Commission (DG ECFIN) och Macrobond

Olika förtroendeindikatorer och mätningar av stämningensläget har också under en längre tid pekat på just en ökad osäkerhet och minskad optimism (se diagram 1.8 och 1.9).

Strukturella problem i Kina

Förutom handelskonflikterna och de politiska skeendena finns ett antal andra strukturella faktorer som i vissa fall är mer landspecifika som bidrar till en svag ekonomisk utveckling.

Redan innan handelskonflikten med USA bröt ut hade tillväxten i Kina under en längre tid bromsat in, vilket hade en negativ effekt på global ekonomi i stort. Inbromsningen kan troligtvis kopplas till att Kina nått en nivå där det till exempel inte är lika lätt att snabbt lyfta produktiviteten och att utbud av relativt billig arbetskraft inte ökar lika snabbt. En lägre tillväxt av BNP följer även av en mer åtstramande politik som syftar till att få en mer hållbar ekonomisk utveckling. Den lugnare ekonomiska utvecklingen är därmed både naturlig och önskvärd.

IMF:s bedömning är vidare att Kinas finansiella sårbarhet är fortsatt hög. Handelskonflikten med USA har ökat pressen på de kinesiska banker som dras med stora skulder och en hög andel dåliga lån. En annan utmaning är därför att öka den finansiella motståndskraften. Handelskonflikten mellan Kina och USA innebär en ytterligare risk givet de utmaningar som redan finns i kinesisk ekonomi. Regeringen står därför inför svåra avvägningar mellan att stimulera kortsiktig tillväxt, skydda landet från externa chocker och att begränsa en alltför vidlyftig lånefinansiering hos företagen. Bedömningen är det blir en fortsatt dämpning i den ekonomiska aktiviteten i Kina även framöver.

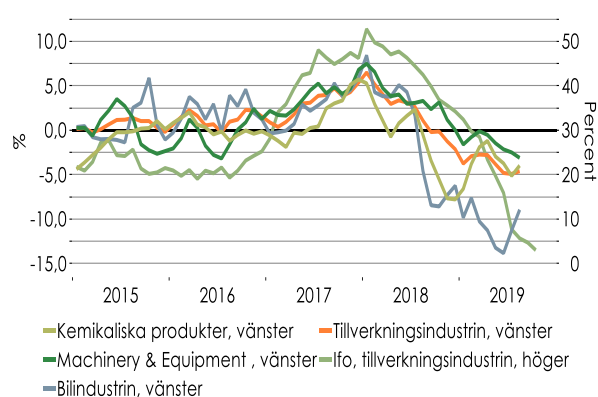
Strukturella problem även i euroområdet

Den väldigt tydliga avmattning som pågått i euroområdet sedan slutet av 2017 bedömdes inledningsvis vara mest av tillfällig karaktär. Nya regler för utsläppshantering ledde till tillfälliga problem för vissa bilproducenter i framförallt Tyskland, vilket påverkade produktionen i

bilindustrin negativt. I Italien ökade osäkerheten kring utvecklingen av de offentliga finanserna efter att den nya regeringen aviserade ofinansierade reformer. Osäkerheten medförde att räntan på italienska statsobligationer steg. I Frankrike är det möjligt att de "gula västarnas" strejker bidrog till att dämpa utvecklingen. Men djupet och längden i avmattningen talar för att det finns mer varaktiga faktorer som påverkar utvecklingen. Bilindustrin i Tyskland står till exempel inför större utmaningar än endast nya regler för utsläppshantering. De handlar snarare om mer grundläggande frågor som hur bilmarknaden och även annan industri som utvecklats svagt (se diagram 1.10) har förmågan att ställa om till nya miljökrav och förändringar i konsumtionsmönster samt ökad global konkurrens.

1.10 Tysk tillverkningsindustri

Årlig procentuell förändring

Samtidigt kvarstår till exempel strukturella problem i banksektorn i euroområdet och oklarheterna runt Brexit. När det gäller Brexit finns det fortfarande, efter flera år av förhandling, en osäkerhet kring, om Storbritannien kommer att lämna EU, hur utträdesavtalet i så fall kommer att se ut och vad de ekonomiska effekterna därmed blir. Det som de flesta bedömare är ense om är att oavsett hur ett utträdesavtal exakt ser ut kommer ett utträde ha en negativ effekt på den ekonomiska utvecklingen både i Storbritannien och euroområdet.

Möjligheterna att hantera de utmaningar Europa står inför försvåras slutligen av att både det penningpolitiska och i vissa länder finanspolitiska utrymmet är klart begränsat. Trycket har ökat på en mer expansiv finanspolitik i Tyskland och det är inte omöjligt att det kommer att vidtas ett antal åtgärder för att stimulera ekonomin.

Svag långsiktig tillväxt

Synen på den framtida tillväxten påverkas även av den tillväxtpotential som ekonomierna har. Av tabellen nedan framgår att tillväxten tydligt har hamnat på en lägre nivå efter den finansiella krisen. Nedgången kan kopplas till en åldrande arbetskraft och långsammare produktivitetstillväxt. Avgörande på sikt är om den nedväxling i BNP-tillväxt och produktivitet som skett i de utvecklade länderna består framöver, men även hur omställning mot mer hållbar tillväxt i utvecklings- och tillväxtländerna går till. En annan viktig fråga är om den tillbakagång som

sker i världshandeln nu kommer att medföra att tillväxten i handel och BNP växlar ned ytterligare.

Tabell A: BNP-tillväxt

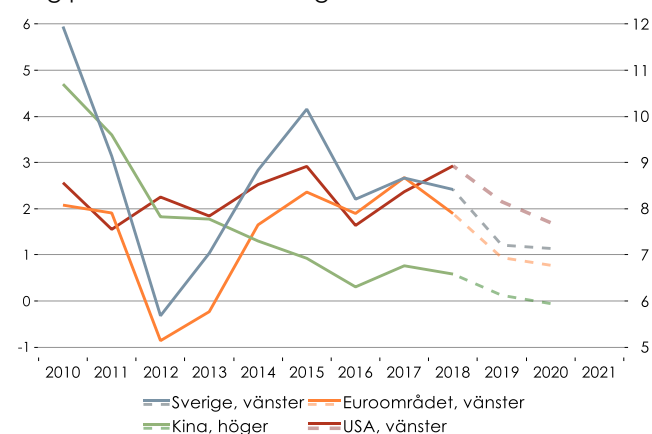
Årlig procentuell förändring

	1990-2007	2000-2007	2011->
Kina	10,7	10,6	7,1
USA	3	2,7	2,2
Euroområdet		2,6	1,3
Sverige		3,3	2,0
Världshandeln		6,7	2,7

Den sammantagna bedömningen är att BNP-tillväxten i år och nästa år dämpas ytterligare (se diagram 1.11 och tabell C). Jämfört med bedömningen i juni har prognoserna reviderats ned, framförallt för euroområdet. Data tyder på att de risker som lyftes i juni kopplat bland annat till handelskonflikterna och utvecklingen i euroområdet i viss utsträckning har realiserats, vilket lett och leder till en snabbare och mer markerad nedgång än vad som låg i den tidigare bedömningen. Det finns fortfarande risker som, om de materialiseras, kan leda till betydligt svagare utveckling och därmed ytterligare nedrevideringar av prognoserna.

1.11 BNP-tillväxt

Årlig procentuell förändring

Källa: U.S. Bureau of Economic Analysis (BEA), Eurostat, China National Bureau of Statistics (NBS), Statistics Sweden (SCB), Macrobond och Industrierbetsgivarna.

Anm: Streckad linje avser prognos.

Svensk utveckling

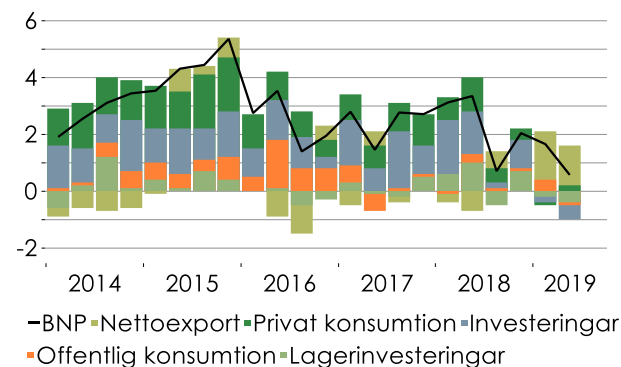
- Tydlig avmattning av konjunkturen även i Sverige.
- Fortsatt inbromsning av tillväxten och en arbetslöshet på runt 7,5 procent 2020.
- Prognoserna revideras i svagare riktning.
- Produktiviteten utvecklas fortsatt dämpat.
- Måttlig inflation och inga höjningar av reporäntan.
- Nedåtriskerna för den ekonomiska utvecklingen dominerar.

Svagare ekonomisk utveckling även i Sverige

Liksom i omvärlden har konjunkturen i Sverige under senaste året tydligt mattats av. BNP-tillväxten har dämpats och på arbetsmarknaden syns nu klara tecken på en inbromsning. Inflationen som steg gradvis under några år har fallit tillbaka något.

1.12 Bidrag till BNP-tillväxten i Sverige

Årlig procentuell förändring och procentenheter

Källa: Statistics Sweden (SCB) och Macrobond

Nedreviderad BNP

Som konstaterades i föregående rapport visade produktionsdata under 2019 på en svagare utveckling än den från efterfrågesidan, varför det bedömdes som sannolikt att BNP-tillväxten framöver skulle komma att revideras ned. Så har nu också skett. Kalenderkorrigerat och jämfört med andra kvartalet 2018 steg BNP med 1,0 procent, vilket är 0,4 procentenheter lägre än vad som tidigare framgick. Enligt de kalenderkorrigerade och säsongrensade kvartalstakterna var det i princip ingen tillväxt alls under det första halvåret i år.

Av diagram 1.12 framgår att den inhemska efterfrågan har utvecklats väldigt svagt under 2019 och givit ett negativt bidrag till BNP i årstakt. I stället är det nettoexporten som bidragit till en uppgång i BNP. Att bostadsinvesteringarna skulle bidra negativt till utvecklingen var väntat efter en tydlig dämpning i bostadsbyggandet. Denna utveckling väntas fortsätta framöver. Men även varu- och tjänstesektorns investeringar minskade.

Fortsatt svag privat konsumtion

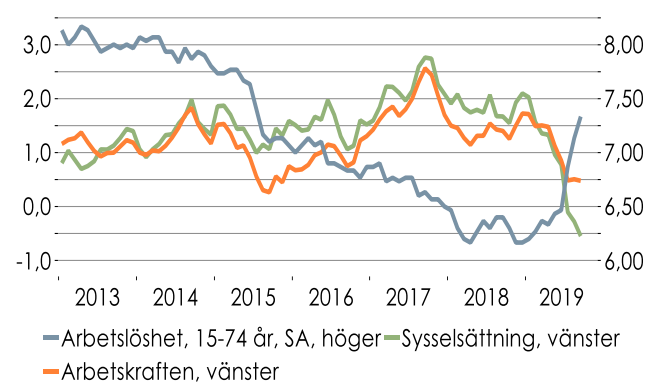
I september ökade den kalenderkorrigerade försäljningsvolymen i detaljhandeln med 2,6 procent i årstakt, vilket är i linje med utfallet för augusti. I KI:s barometer för oktober steg hushållens konfidensindikator något men ligger fortsatt på en låg nivå och indikerar ett dystrare stämningssläge än normalt bland hushållen. Mest har synen på den svenska ekonomin försvagats och hushållen har nu en betydligt mer pessimistisk syn på den svenska ekonomin än normalt. Detta drivs bland annat av en väldigt pessimistisk syn på arbetsmarknaden och arbetslösheten generellt. En fortsatt svag utveckling av privat konsumtion är därför rimligt att vänta sig för tredje kvartalet.

Trycket på arbetsmarknaden minskar

Ökningstakten i sysselsättningen och arbetskraften har sedan 2017 tydligt mattats av (se diagram 1.13). Det kraftiga fallet i sysselsättningen på senare tid har medfört att arbetslösheten stigit brant.

1.13 Arbetsmarknaden

Procent, årstakt, 3-månaders glidande medelvärde

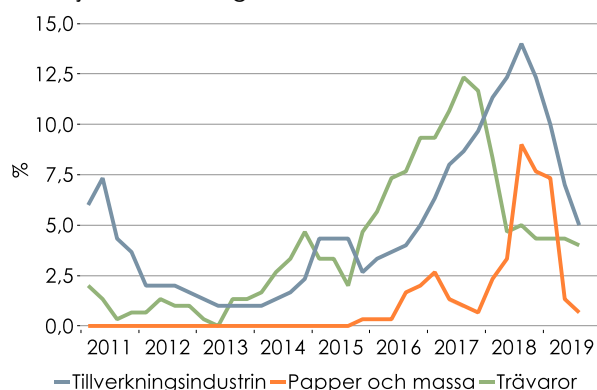
Källa: Statistics Sweden (SCB) och Macrobond

En minskning av visstidsanställda har också skett och bristen på arbetskraft har dämpats. Det finns dock problem med SCB:s statistik varför man bör tolka utfallen med viss försiktighet. Det finns dock flera källor som också visar på en avmattning på arbetsmarknaden. Enligt Konjunkturinstitutets barometer har andelen som anger att det är bristen på arbetskraft som begränsar produktionen fallit tillbaka och är på relativt låga nivåer både för tillverkningsindustrin i stort och trävaru-, massa- och pappersindustrin (se diagram 1.14).

I Konjunkturinstitutets senaste barometer aviserar samtidigt en betydande andel av företagen inom tillverkningsindustrin att de avser att dra ner på antalet anställda. Bland annat avser trävaru-, massa- och pappersindustrin minska antalet anställda framöver (se diagram 1.15). Någon tydlig uppgång i varslen har dock ännu inte inträffat.

1.14 Andel som anser att brist på arbetskraft begränsar produktionen

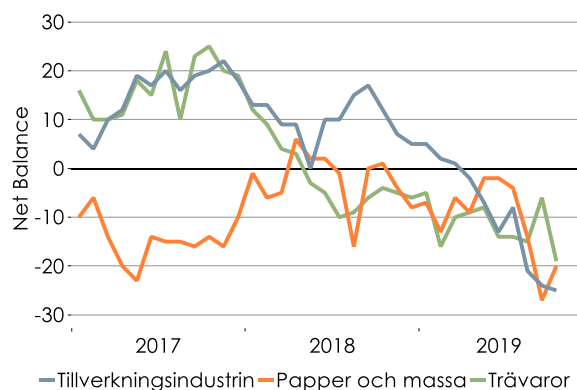
Andel ja-svar, säsongrensat

Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond

1.15 Förväntat antal anställda

Nettotal

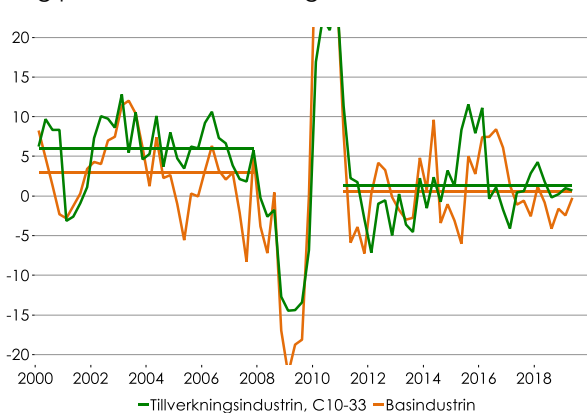
Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond

Nedreviderad produktivitet

Tillväxten i produktiviteten har över tid växlat ned bland annat i Sverige (se diagram 1.16). Innan den finansiella krisen var tillväxten i produktiviteten i Sverige cirka 6 procent i snitt (2000–2007).

1.16 Produktivitet

Årlig procentuell förändring

Källa: SCB, Industriarbetsgivarna och Macrobond

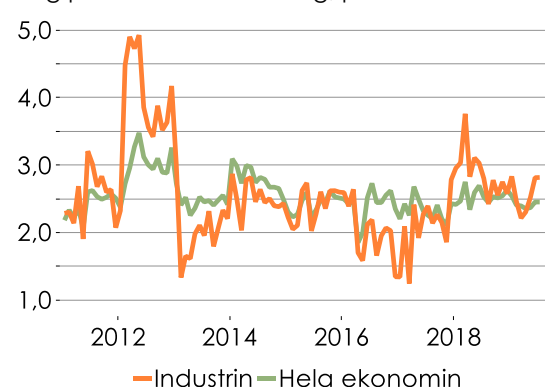
I basindustrin, där skogsindustrierna ingår, var motsvarande siffra cirka 3 procent. Sedan 2011 har tillväxten varit cirka 1,3 respektive 0,6 procent.

Nedgången kan vara kopplat till strukturella faktorer som en ändrad branschammansättning. En annan förklaring kan vara att lågräntemiljön bidragit till en större andel lågproduktiv verksamhet än normalt. En låg produktivitet kan även vara kopplad till kapitalintensiteten och den teknologiska utvecklingen. Till viss del kan den svaga tillväxten i produktiviteten vara konjunkturell. En långsammare återhämtning än väntat kan ha hållit tillbaka utvecklingen.

Nya nationalräkenskaper visar att produktiviteten inom industrin ökat mindre än tidigare redovisats, nivån för 2019 är nedreviderad. Sett från slutet av 2016 till har ökningstakten också reviderats ned, och uppgår nu till 0,5 procent.

1.17 Löner

Årlig procentuell förändring, preliminärt utfall

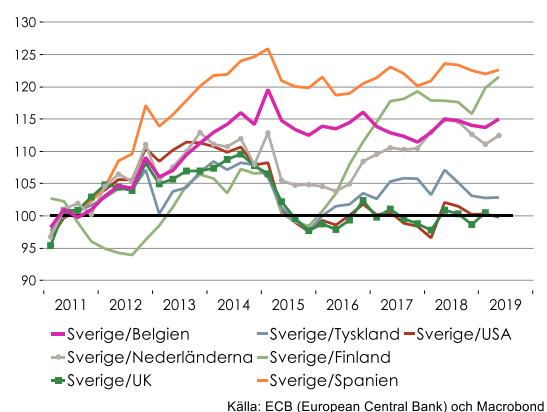
Källa: Medlingsinstitutet och Macrobond

Höga arbetskraftskostnader

Löneökningstakten har under senare år legat runt 2,5 procent för hela ekonomin (se diagram 1.17). En viktig faktor för hur lönerna utvecklas inom industrin är hur kostnadsläget är i Sverige i relation till de länder Sverige konkurrerar med och hur våra kostnader utvecklas i relation till vår omvärld. Det finns flera statistikällor över arbetskraftskostnaderna i olika länder, men bilden är hyfsat samstämmig. Bilden är att arbetskraftskostnaderna i Sverige är relativt höga i relation till kostnaderna i andra länder. Endast i Danmark, Norge, Schweiz och enligt viss statistik även Tyskland är kostnaderna högre.

Att lönerna ligger på en högre nivå än i konkurrentländer behöver inte vara ett problem om till exempel produktiviteten är högre i Sverige. I diagram 1.18 visas hur kostnaderna i Sverige har utvecklats i relation till andra länder, mätt i gemensam valuta. Ett värde över 100 innebär att kostnaderna sedan 2011 har ökat mer i Sverige än det land som jämförs med. I diagrammet nedan visas utvecklingen i de mer traditionella konkurrentländerna, och alltså inte låglöneländer som Sverige nu även konkurrerar med.

1.18 Svensk konkurrenskraft, nationella valutor Index 2011 = 100

Anm: Ett värde över 100 innebär att svenska enhetsarbetskostnader har ökat mer än i det land som jämförelsen görs mot.

Av diagrammet framgår att den svaga utvecklingen av produktiviteten i kombination med att arbetskostnaderna har ökat relativt mycket sett ur ett längre perspektiv har försämrat vår konkurrenskraft. Mätt i gemensam valuta ser situationen bättre ut. Den försvagning som har skett av växelkursen har därmed i vissa fall fungerat som en krockkudde. Det är dock viktigt att komma ihåg att kronan inte är en krockkudde. En svag krona kan inte varaktigt rädda konkurrenskraften. Att kronan försvagats under en längre tid beror på många faktorer varav en är den expansiva penningpolitiken i Sverige. För att förbättra svensk konkurrenskraft långsiktigt och på ett hållbart sätt krävs att Sverige är effektivare än våra konkurrenter och att våra kostnader sammantaget ökar långsammare än deras. Givet utgångsläget behöver kostnaderna per producerad enhet i Sverige alltså utvecklas svagare än i de länder Sverige konkurrerar med för att inte svensk industris motstånd- och konkurrenskraft ska försämrats ytterligare. Det handlar alltså om att hålla nere de relativa kostnaderna per producerad enhet och här är produktivitetstillväxten en viktig komponent.

Inflationen runt 1,5 procent

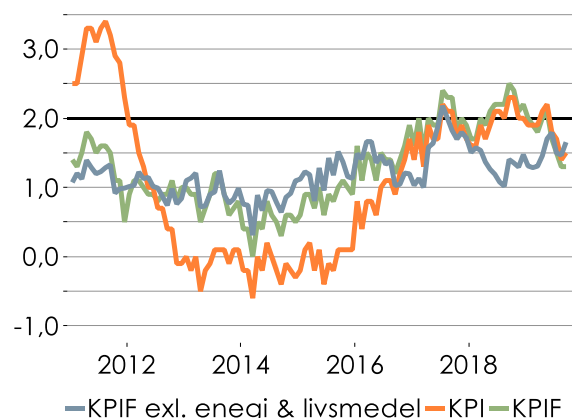
Inflationen mätt med KPIF steg gradvis fram till mitten av 2018. En försvagad krona och snabbt stigande energipriser bidrog till uppgången. Därefter har KPIF-inflationen fallit tillbaka något. KPIF exklusive energi föll tillbaka redan under 2017. I september uppgick inflationen mätt med några olika mått till runt 1,5 procent (se diagram 1.18).

En relativt måttlig inflation är inget som bara är utmärkande för Sverige. Som redan visats har inflationen dämpats under senare tid och är på en måttlig nivå även i andra utvecklade länder (se diagram 1.3). Exakt vad detta beror på är svårt att fastslå. Möjliga faktorer är den prispress som uppkommit av ökad internationell handel och ökad e-handel. Andra faktorer är att arbetsmarknaden är

mer global liksom produktionen. Ett högt resursutnyttjande i ett land behöver då inte medföra att lönerna och inflationen i det landet tar fart. Företagen kan istället välja att lägga produktionen i ett annat land eller att automatisera verksamheten i större utsträckning. Att inflationen inte har tagit fart när resursutnyttjandet varit högt talar för att inflationen även framöver, när den ekonomiska tillväxten mattas av, förblir måttlig. Historiskt har kostnadstrycket stigit sent i konjunkturcykeln. Men givet den tydliga avmattning som pågått under en längre tid och dämpade framtidsförväntningar förefaller det inte troligt att inflationen nu tar fart.

1.19 Inflation

Årlig procentuell förändring

Svag BNP-tillväxt framöver

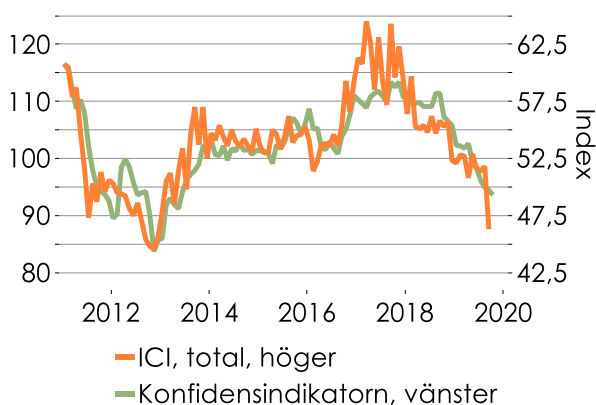
Så hur kan utvecklingen sammantaget förväntas bli framöver i Sverige? Givet vårt exportberoende är det rimligt att tro att svensk ekonomi kommer fortsätta att mattas av i linje med den avmattning som sker internationellt. I stora drag bedöms sedan de faktorer som antas driva den internationella utvecklingen även vara giltiga för Sverige. En begränsande faktor för Sverige har varit den tidigare starka utvecklingen som medfört att både kapacitetsutnyttjandet och bristen på arbetskraft har varit hög. Den senaste tidens avmattning av konjunktoren har gjort att resurserna inte begränsar produktionen på samma vis som tidigare, men fortfarande är resursutnyttjandet relativt högt.

Liksom för den internationella utvecklingen spelar handelskonflikterna och andra källor till oro och osäkerhet roll, genom att minska olika aktörers investeringsvilja. En viss bild av stämningläget kan fås av olika förtroendeindikatorer. Konjunkturinstitutet har en barometerindikator som väger samman förtroendet bland hushåll och företag. Denna ger en bild av stämningläget i ekonomin mer brett. Som framgår av diagram 1.20 har indikatorn dämpats gradvis sedan slutet av 2017, en dämpning som även fortgått i år. Även inköpschefsindexet har fallit markant sedan toppen under 2017 och i september i år föll indexet kraftigt.

Givet den osäkerhet som finns om den allmänna ekonomiska utvecklingen är det därför troligt att det blir en dämpning i investeringstillväxten i år och nästa år, vilket i sig drar ned BNP-tillväxten. Detta är också något som redan syns i data. Hushållens dämpade syn på framtiden kan väntas bidra till en fortsatt svag utveckling av bostadsinvesteringarna, vilket också väntas hålla tillbaka tillväxten framöver.

1.20 Barometerdata

Nettotal, index, säsongrensat

Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond

Som tidigare nämnts är en avgörande faktor för den ekonomiska utvecklingen sedan vilken möjlighet eller potential som ekonomin har att kunna växa.

Liksom i omvärlden har BNP-tillväxten i Sverige sedan 2011 i genomsnitt varit lägre än innan den finansiella krisen (se tabell B). Det har skett en tydlig nedväxling i produktiviteten i hela ekonomin och i industrin. Det är inte uppenbart vad som skulle kunna bryta denna utveckling i närtid.

Sammantaget väntas en dämpning

I linje med;

- den inbromsning som redan skett internationellt och i Sverige,
- kortsiktiga indikatorer,
- en fortsatt dämpad utveckling internationellt och av bland annat bostadsinvesteringarna,
- svagt och försämrat stämningsläge,
- en fortsatt svag tillväxt i produktiviteten och en dämpad utveckling i arbetade timmar,

är det rimligt att tillväxten fortsätter att mattas av framöver. BNP-tillväxten i Sverige bedöms uppgå till 1,2 procent 2019 och 1,1 procent 2020 (0,9 procent kalenderkorrigerat). I linje med en mer dämpad utveckling av produktion och efterfrågan väntas arbetslösheten uppgå till runt 7,5 procent 2020. Inflationen mätt med KPIF väntas hamna under men ändå relativt nära inflationsmålet.

Tabell B. Prognoser

	2019	2020
USA, BNP	2,2 (2,4)	1,7 (1,8)
Euroområdet, BNP	0,9 (1,1)	0,8 (1,3)
Kina, BNP	5,9 (6,0)	5,7 (6,0)
Sverige		
BNP	1,2 (1,9)	1,1 (1,5)
BNP (kalenderkorrigerat)	1,2 (1,9)	0,9 (1,3)
KPIF	1,7 (1,8)	1,6
(årsgenomsnitt)		
KPIF exkl energi	1,7 (1,8)	1,7
(årsgenomsnitt)		
Reporäntan (slutet av året)	-0,25 (0)	-0,25 (0,25)
Arbetslöshet (Procent av arbetskraften)	7,2* (6,4)	7,5 (6,6)

Anm: Årlig procentuell förändring, om inget annat anges. Föregående prognos från juni inom parentes. * Slutet av året

Risker och sårbarheter

- Nedåtriskerna för den ekonomiska utvecklingen dominerar.
- Geopolitiska spänningar och handelskonflikter.
- Begränsat ekonomiskt-politiskt handlingsutrymme på sina håll.
- Stor osäkerhet kring utvecklingen i Europa och Kina.
- Försämrade finansiell motståndskraft.
- Svenska hushålls höga skuldsättning och utvecklingen på bostadsmarknaden.
- Klimat och miljöfrågor.

Nedåtriskerna dominerar och ekonomins motståndskraft är försvagad

Det finns alltså ett antal nedåtrisker och sårbarheter som redan nu dämpar den ekonomiska utvecklingen. Om dessa risker materialiseras kan sedan avmattningen bli än mer abrupt och kraftig. Riskerna på den globala marknaden är i hög grad kopplade till USA:s ändrade handelspolitik vilket har ökat de globala handelspolitiska spänningarna. En fortsatt eskalering av handelshinder från USA:s sida kan väntas leda till ytterligare nedgångar i den globala handeln och därmed dämpa den ekonomiska utvecklingen än mer. Av betydelse är även hur dess motparter väljer att svara med egna handelsrestriktioner. Riskerna och sårbarheterna är vidare som redan nämnts bland annat kopplade till Brexit, Kinas kort- och långsiktiga utmaningar, geopolitisk osäkerhet, strukturella problem i euroområdet och på sina håll begränsat ekonomiskt-politiskt utrymme.

Den tydliga dämpningen av konjunkturen har medfört att den långa perioden med mycket låga räntor nu blir ännu längre. Mer expansiva finansiella förhållanden är positivt för ekonomin på kort sikt. Men samtidigt förstärks utmaningarna kopplat till högt risktagande, uppdrivna tillgångspriser och försämrade finansiell motståndskraft. Detta kan på sikt få allvarliga konsekvenser för den ekonomiska utvecklingen.

Sverige drabbas av den globala utvecklingen på flera sätt

Riskerna i omvärlden utgör så klart även en risk för Sverige. Handelskriget mellan USA och Kina påverkar till exempel Sverige indirekt genom att svenska företag är underleverantörer till kinesiska företag. Eventuella tullar på fordonsimport till USA är något som skulle slå direkt mot Sverige liksom Brexit. I Sverige utgör dessutom fastighetspriserna och hushållens höga skuldsättning en tydlig risk, liksom hur bostadsinvesteringarna utvecklas framöver.

Den svaga tillväxten i produktiviteten är ett stort samhällsproblem

Långsiktig stark utveckling av produktion och produktivitet är avgörande för fortsatt välbefinnande,

ökade reallöner, välfärdsfinansiering och klimatinvesteringar. Det har dock varit en svag utveckling i svensk produktion och produktivitet sedan 2011. Detta är djupt oroande och på sikt utgör det en av de största riskerna för den ekonomiska utvecklingen. Detta är dock inte endast ett svenskt fenomen. Även global tillväxt har under de senaste tio åren växlat ned från den starka nivå som rådde innan den finansiella krisen. Det finns en risk att global tillväxt framöver växlar ned ett steg till, bland annat som en följd av ett återtag i global handel.

Konkurrenskraften behöver stärkas långsiktigt

En annan risk är att arbetskraftskostnaderna i Sverige är höga och att konkurrenskraften försvagats i Sverige jämfört med många länder mätt i nationell valuta sedan den finansiella och statsfinansiella krisen.

Fokus på konkurrenskraft är extra viktigt i det nuvarande osäkra konjunkturläget. Vid en kraftig sänkning globalt kommer de företag och branscher som inte förmår att hantera sitt kostnadsläge och vars konkurrenskraft försämras drabbas hårdast. Ett för högt kostnadsläge skulle i en sådan situation leda till uppsägningar inom bland annat industrin.

Miljö och klimatrisker

Det finns även risker kopplade till miljön och klimatet. Stormar, bränder, torka och en högre medeltemperatur är något som påverkar bland annat skogsindustrin. Klimatändringar kan vara en anledning till de granbarkborreangrepp som härjat i Europa och Sverige under året, vilket ledde till ökat utbud av granråvara och fallande priser på sågade trävaror. Hur industrin påverkas av detta beror bland annat på var i värdekedjan man befinner sig och tidsperspektivet.

Trävarumarknaden

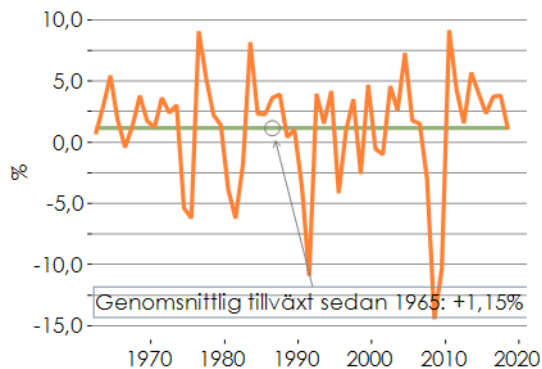
- Granbarkborreangreppen i Sverige och Europa har medfört ovanligt höga avverkningsnivåer.
- Samtidigt fortsätter Ryssland att öka sin produktion kraftigt.
- Svensk produktionen av trävaror har hittills i år ökat med 3 procent jämfört med föregående år.
- Tillväxten i efterfrågan globalt och i Sverige på trävaror har däremot dämpats, bland annat till följd av lägre bygginvesteringar.
- Utvecklingen har skapat prispress under 2019.
- Svensk export har sammantaget minskat något. Fallande export till Europa har delvis kompenseras av stigande export till Egypten och USA.
- Enligt KI:s barometer anger en övervägande andel av företagen att färdigvarulagren är för stora och att orderingången minskar.

Tillväxten i global efterfrågan mattas av

Efter en lång period av högkonjunktur och stabila förhållanden för trävarumarknaden har situationen förändrats. Tillväxten i efterfrågan globalt har mattats under senare år (se diagram 2.1). Under 2019 bedöms tillväxten i efterfrågan ha dämpats ytterligare. En viss nedgång har även skett i Europa. För 2019 bedöms tillväxten sjunka något men fortfarande ligga över cirka 1 procent vilket är ett historiskt genomsnitt (se diagram 2.2).

Läget har efter sommaren inte förändrats nämnvärt jämfört med första halvåret. Den inbromsande konjunkturen fortsätter att påverka efterfrågan negativt.

2.1 Världens trävarukonsumtion och tillväxt

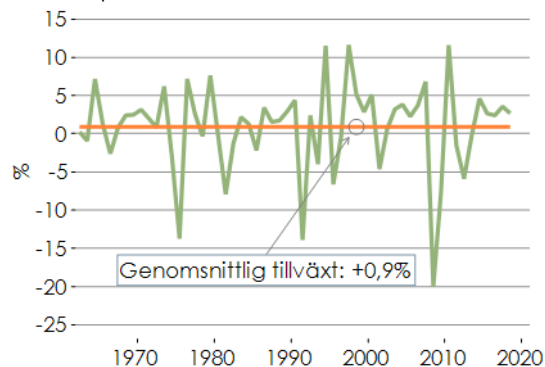

Källa: FAO och Skogsindustrierna

Det finns en risk att tillväxten inom konsumtionen av trävaror minskar ytterligare något under de

kommande åren. Det är helt omvänt till hur marknadsläget har sett ut senaste decenniet. Det finns flera faktorer som dämpar tillväxten globalt, men framförallt är det byggkonjunkturen som är avgörande. Den har utvecklats negativt under året på de flesta viktiga marknader.

2.2 Europas konsumtion av barrträvaror, tillväxt per år

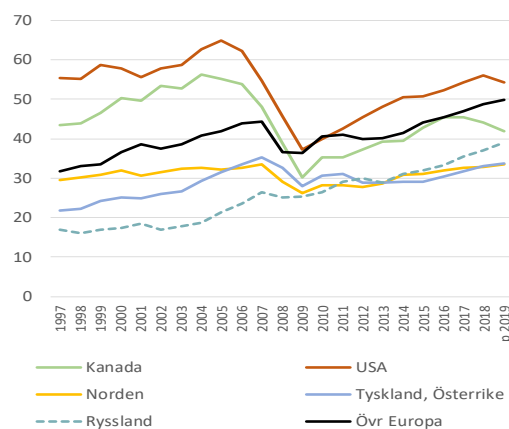

Källa: FAO och Skogsindustrierna

Produktionen har ökat på flera håll

Det har skett en ökad produktion i många viktiga producentländer i världen de senaste åren. I Kanada och USA har det dock skett en minskning (se diagram 2.3). Under 2019 bedöms produktionen ha fortsatt att utvecklas på ett likartat sätt som tidigare.

2.3 Produktion av barrträvaror per region

Källa: EOS / FMI

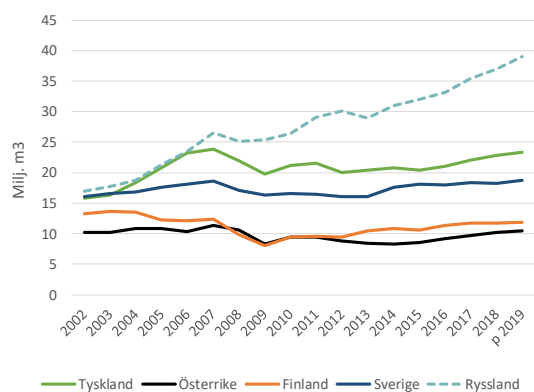
Anm: värdet för 2019 är en prognos.

Stort utbud av trävaror i Europa

Produktionen av trävaror i Europa har ökat i de flesta länderna (se diagram 2.4). Trävarumarknaden fortsätter alltså att påverkas av de omfattande granbarkborreangreppen som lett till betydande avverkningar. Denna situation, kombinerat med goda avverknings- och transportförhållanden, gör att trävaruproduktionen bedöms öka i år. Framst gäller detta i Centraleuropa. Värst drabbade är Tjeckien, Österrike och Tyskland där det skadade virket behöver avverkas och säljas omgående. Det blir en

kamp mot klockan för sågverken som behöver hantera råvaran innan det inte längre kan användas till att producera trävaror. Det som inte sågverken kan ta hand om kan sannolikt i flera fall användas till andra användningsområden som massa, papper och bioenergi.

2.4 Produktions av trävaror i de stora europeiska produktionsländerna

Källa: FMI och EOS

Rysslands produktionsökning påverkas av Kina

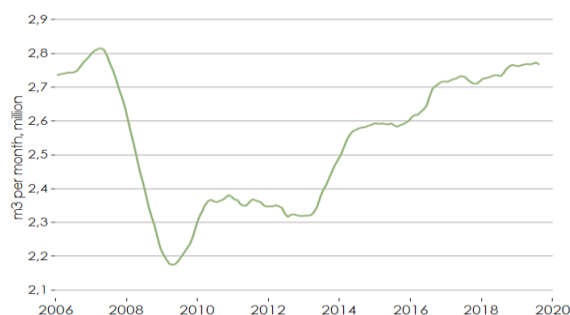
Trenden mot en kraftigt ökad produktion i Ryssland har fortsatt och produktionsvolymerna bedöms uppgå till nästan 40 miljoner kubikmeter 2019 (se diagram 2.4). Tysklands produktionsökning är ett steg efter med en varsam ökning sedan nedgången 2009. Deras totala produktionsvolym bedöms under 2019 var tillbaka på cirka 24 miljoner kubikmeter.

Ryssland skiljer sig från övriga Europa då deras produktionsökning inte drivs av granbarkborre-angrepp. Rysslands ökning visar att de fortsatt har tillräcklig tillgång på råvara. Den svaga rubeln påverkar också Ryssland positivt genom att stärka sågverkens konkurrenskraft. Det allt tydligare samarbetet mellan Kina och Ryssland har skapat fler lönsamma investeringar under 2019. Dessa har bidragit till positiva förutsättningar för den ryska produktionen. Trenden är att Ryssland exporterar en allt större del av sin produktion till Kina. Samtidigt bygger Kina ut järnvägen mot Europa som ett led i projektet Belt and Road Initiative som underlättar handelsförhållandena med bland annat Ryssland.

Nordiska produktionen utvecklas i sidled

Den ackumulerade produktionen av trävaror i Finland har under 2019 varit oförändrad jämfört med föregående år. Även i Finland har produktionen av gran ökat mer (1 procent) än furuproduktionen, vilken till och med har minskat något (-1 procent). Produktionen av trävaror i Norge har ökat med en procent jämfört med föregående år.

2.5 Nordiska marknads produktion i m3 per månad (miljoner)

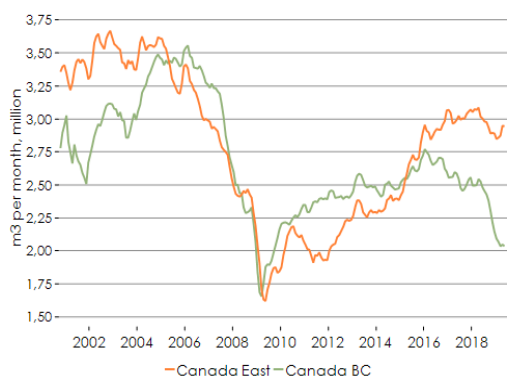
Källa: Skogsindustrierna

Nordamerika lägre produktion

I Nordamerika ser marknadsläget något bättre ut än i Europa. Visserligen har byggandet utvecklats svagt i år, men den sammanlagda bedömningen är fortsatt att det finns hög sannolikhet för viss tillväxt av träkonsumtionen i Nordamerika under de närmsta åren.

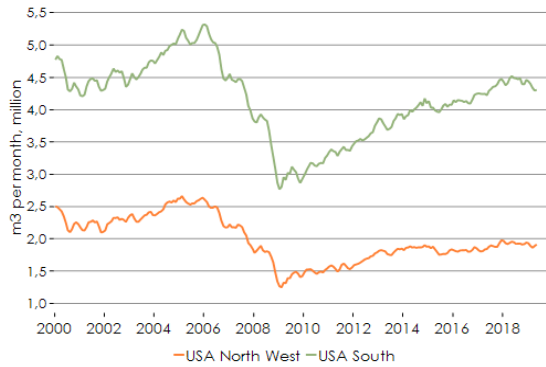
Samtidigt har produktionen fallit kraftigt i vissa delar, framförallt västra Kanada. Detta är till följd av tidigare insektsangrepp mot tallen vilket slog hårt mot sågverken. Lönsamheten inom dessa regioner är för tillfället svag vilket påverkar produktionen och konkurrenskraften, vilket påskyndar nedläggningen av sågverk.

2.6 Kanada, produktion per region

Källa: Skogsindustrierna

2.7 USA, produktion per region

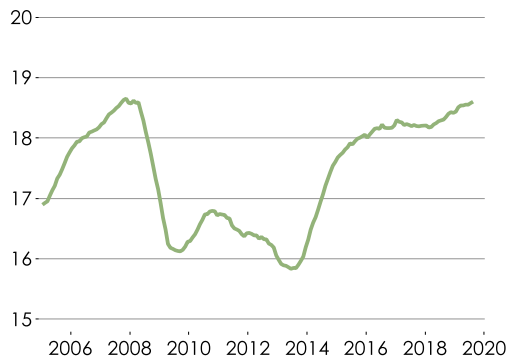

Källa: Skogsindustrierna

Fortsatt högre produktionstakt i Sverige

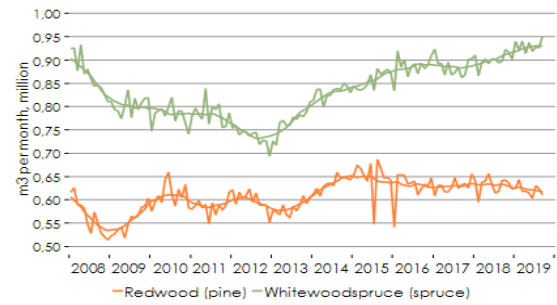
Sveriges produktion av trävaror var från januari till och med september i år tre procent högre än samma period förra året. Produktionsnivån är nu något högre än toppnivåerna från 2007 då produktionen uppgick till 18,6 miljoner kubikmeter (se diagram 2.8). Granproduktionen sticker ut med en ökning på sex procent medan furuproduktionen ligger på oförändrade nivåer jämfört med föregående år (se diagram 2.9). Granproduktionen påverkas av granbarkborreangreppen som påskyndar avverkningsstakten i främst södra Sverige och skapar ett högre utbud av grantimmer. Sågverken har ofta inget annat val än att prioritera gran framför tall.

2.8 Produktion av trävaror i Sverige, säsongsjusterad årstakt miljoner m³

Källa: Skogsindustrierna

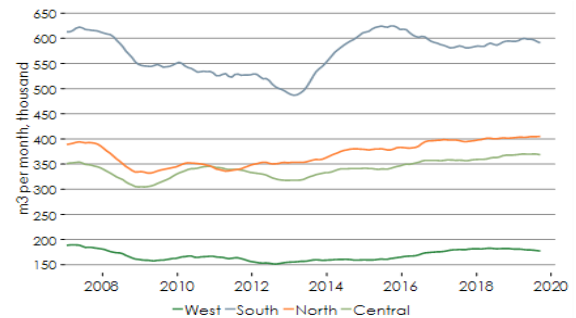
2.9 Furu och granproduktion säsongsjusterad och utjämnat i Sverige

Källa: Skogsindustrierna

Produktionen för trävaror har ökat i majoriteten av regionerna i Sverige under 2019. Dock skiljer sig utvecklingen för furu- och granproduktionen mellan olika delar av Sverige något åt. Norra, centrala och södra regionerna har haft en ackumulerad ökning på två till fem procent medan västra regionen haft en oförändrad produktionsutveckling. Den största förändringen under 2019 har skett i södra regionen, där furuproduktionen minskat medan granproduktionen har ökat mest i procent.

2.10 Sveriges produktion per region utjämnat och säsongsjusterat

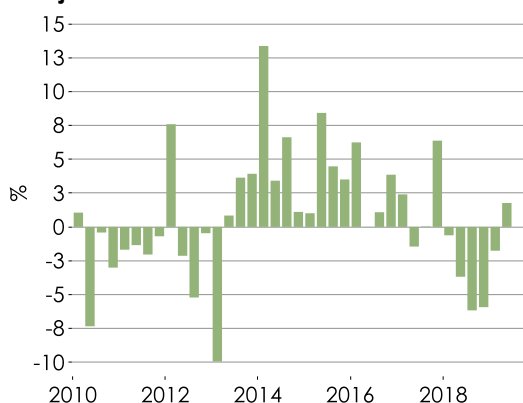

Källa: Skogsindustrierna

Leveransvolymerna i Sverige ökade under andra kvartalet

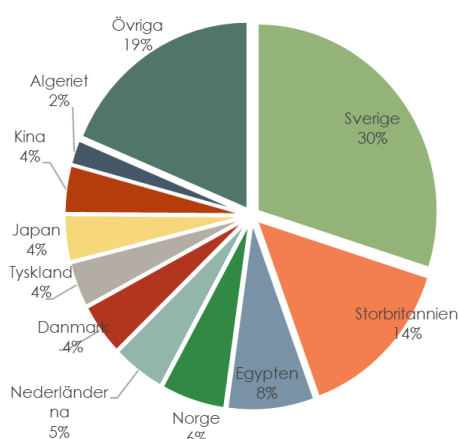
Sammantaget är leveranserna i stort oförändrade jämfört med förra året. Leveranserna har alltså utvecklats svagare än produktionen. Leveranserna inom Sverige har hittills under 2019 ökat med cirka en procent. Den tidigare nedgången som pågick under fem kvartal för leveranserna i Sverige, bröts det andra kvartalet i år (se diagram 2.11).

2.11 Trävaruleveranser till Sverige, förändring jämfört med förra året

Källa: Skogsindustrierna

2.12 Sveriges trävaruleveranser januari till juli 2019, fördelat per marknad

Källa: SvanData, Skogsindustrierna

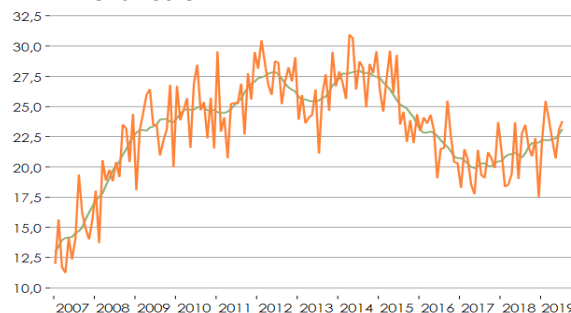
Exporten minskar svagt

Hittills i år har den svenska exporten minskat med en procent. I synnerhet har exporten till Europa minskat markant. Fram till juli i år minskade exporten dit med sju procent. Framförallt har exporten till Tyskland och Nederländerna minskat. På de flesta av dessa marknader råder det ett överutbud av trävaror och köparna avvaktar. Den svaga konjunkturen som råder på marknaden kan sannolikt minska exportvolymerna ännu mer kommande år.

På den positiva sidan sticker Afrika ut. Hit har det skett en påtaglig ökning av exporten på totalt 18 procent. Ökningen är främst kopplad till Egypten med en ökad export på hela 73 procent jämfört med föregående år, beräknat i ackumulerade värden. Till och med juli stod Egypten för hela 11 procent av den totala exporten från Sverige. Den egyptiska marknaden är en stark marknad där priserna och efterfrågan varierar mycket period till period vilket bidragit till den explosiva ökningen under 2019.

Exporten till USA ökade med hela 34 procent, men volymerna från Sverige är fortfarande relativt små jämfört med de större exportmarknaderna. De ökade volymerna till USA är främst kopplat till den starka dollarn och den svaga kronan samt att priserna fortfarande är relativt höga sett utifrån ett globalt perspektiv.

2.13 Sveriges export till Afrika och Mellanöstern

Källa: Skogsindustrierna

2.14 Leveranser 2019 januari-juli, förändring, procent och m³

	Sågat och hyvlat (1 000 m ³)	Förändring jämfört med förra året	
		%	1000 m ³
Sverige	3 194	1%	42
Storbritannien	1 551	-1%	-8
Tyskland	416	-19%	-93
Nederländerna	508	-16%	-94
Danmark	477	-9%	-43
Norge	617	11%	63
Övriga Europa	859		-153
Export Europa	4 428	-7%	-327
Egypten	834	73%	352
Algeriet	226	-37%	-135
Övriga Afrika	334		-7
Afrika	1 395	18%	212
Mellanöstern	277	2%	7
Kina	439	0%	1
Japan	427	1%	5
Övriga Ostasien	206		18
Asien exkl. Mellanöstern	1 072	2%	24
USA	287	34%	72
Övrigt	5		-2
Total Export	7 489	-1%	-49
Totala leveranser	10 658	0%	-32

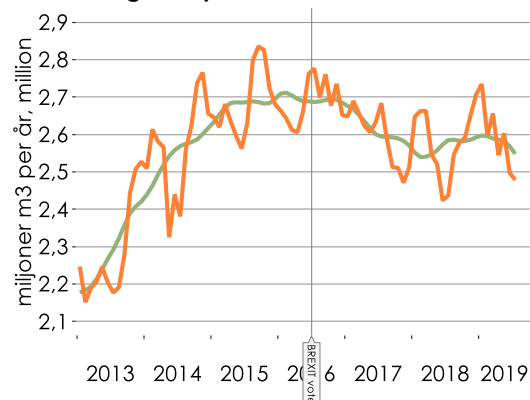
Källa: SvanData, Skogsindustrierna

Storbritannien är Sveriges största och viktigaste exportmarknad för svenska sågverk i dagsläget. Exporten till Storbritannien minskade med 1 procent under perioden januari till juli 2019.

Leveransvolymerna för 2019 har gått ner sedan i början av 2019 då exporten låg på en hög nivå (se diagram 2.15). Marknadsläget är för tillfället en aning osäkert bland annat på grund av turbulensen kring Brexit. Därför är det svårt att avgöra hur exporten till Storbritannien kommer att utvecklas framöver. Den politiska utvecklingen och tidigare

uppbyggnad av trävarulager kan möjligtvis haft en inverkan på utvecklingen av leveransvolymerna.

2.15 Sveriges export till Storbritannien

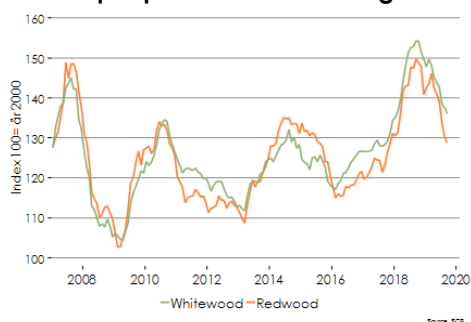
Källa: SvanData, Skogsindustrierna

Fallande priser globalt

Den lägre tillväxten i efterfrågan och det större utbudet av trävaror har påverkat prisnivån negativt. Priserna har sjunkit på flera marknader i Europa. I exempelvis Tyskland har grantimmerpriset, enligt offentlig tysk statistik, sjunkit med cirka 15 procent i snitt under de första sju månaderna jämfört med föregående år. Österrike har också haft en betydlig sänkning av grantimmerpriserna på cirka 12 procent under 2019.

I Sverige har exportprisindex för trävaror fortsatt att sjunka under andra halvåret, dock är nivåerna fortfarande relativt höga sett ur ett historiskt perspektiv (se diagram 2.16). Exportprisindex för furu hade i september fallit med 14 procent och för granen med cirka 12 procent jämfört med september 2018. Jämfört med augusti månad 2019 minskade priset på furu med 1,2 procent och granen med 1,1 procent.

2.16 Exportprisindex trävaror sågat och hyllat

Källa: SCB

Det inhemska prisindexet har också fallit tillbaka. Indexet föll i september med 1,7 procent jämfört med föregående månad. Jämfört med föregående år sjönk priserna totalt med 8,6 procent och nivån ligger nu kring toppen 2008 (se diagram 2.17).

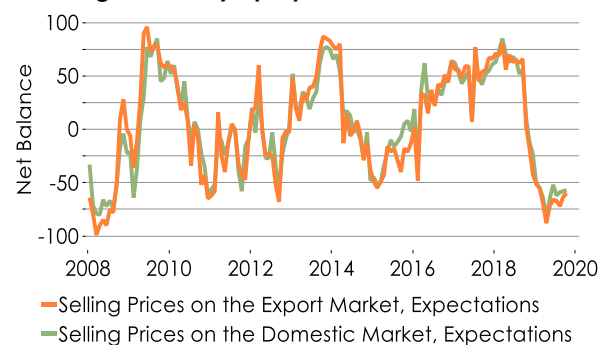
2.17 Prisindex Sverige inhemska

Källa: SCB

Enligt Konjunkturinstitutets barometer är det fler som förväntar sig att priserna kommer att falla under de kommande tre månaderna än det motsatta (se diagram 2.18). Synen vad gäller priserna är dock aningen mindre negativ nu jämfört med bottennoteringen i april i år.

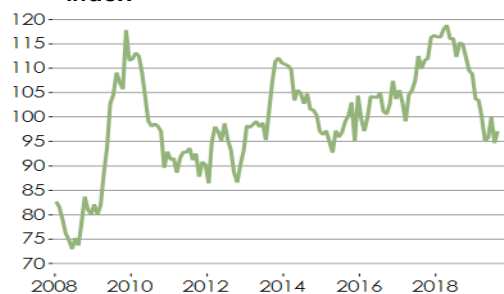
2.18 Sågverkens syn på priser

Svagare än normalt stämning

Hur ser då sågverken på läget för närvarande och vad är förväntningarna om utvecklingen framöver? Konjunkturinstitutets sågverksbarometer har fallit sedan början av 2018 och har legat på nivåer under 100 sedan juni (se diagram 2.19). Nivåer under 100 innebär ett sämre stämningläge än normalt. Den relativt negativa synen bestod även i den senaste undersökningen i oktober.

2.19 Konjunkturinstitutets sågverksbarometer, index

Källa: Konjunkturinstitutet

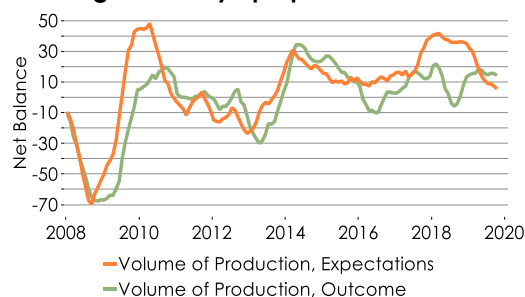
Konfidensindikatorn är ett snitt av nulägesomdömet av orderstocken och av färdigvarulager samt förväntad produktionsvolym.

Av diagram 2.20 framgår att nettotalet för nulägesomdömet av orderstocken har fallit under en längre tid och uppvisat negativa värden sedan oktober 2018. Värdet för oktober uppgick till minus 44, vilket är något mindre negativt jämfört med i september. Det negativa värdet visar att betydligt fler företag anser att orderstocken för närvarande är för liten. Detta gäller både den totala orderboken och exportorderstocken. Allt fler, och en övervägande andel, anger vidare att orderingen på både exportmarknaden och den inhemska har minskat de senaste tre månaderna: nettovärdet är nu nere på minus 52 och minus 69 (se diagram 2.21).

Sågverkens syn på hur färdigvarulagren har utvecklats på ett likartat sätt som för orderstocken, men i motsatt riktning (se diagram 2.20). Betydligt fler företag anser nu att lagren för närvarande är för stora.

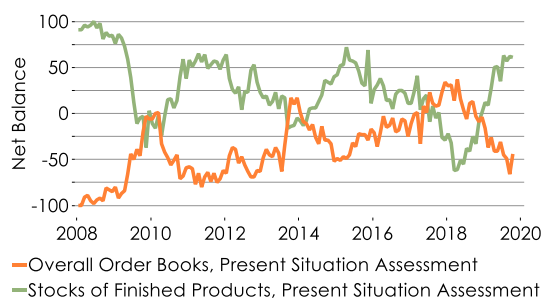
Förväntningarna på trävaruindustrins framtida produktion har gått ner sedan 2018 (se diagram 2.22). På senare tid har dock utfallet blivit något bättre än förväntat.

2.22 Sågverkens syn på produktionen

Anm: SA, utjämnad serie
Källa: Konjunkturinstitutet

2.20 Sågverkens syn på färdigvarulager och orderstock

Källa: Konjunkturinstitutet

2.21 Sågverkens syn på orderingen

Anm: SA
Källa: Konjunkturinstitutet

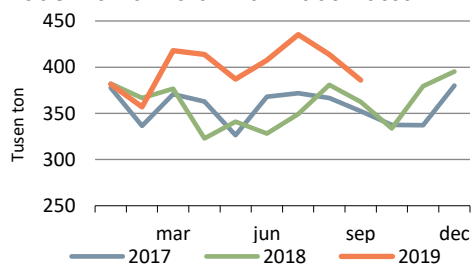
Massamarknaden

- Produktionen och exporten av marknadsmassa har ökat med 13 respektive 14 procent hittills i år.
- Exporten till Kina fördubblades. Även exporten till USA ökade starkt. Däremot minskade den till EU. Bland annat föll exporten till Tyskland med nio procent.
- Den globala massaproduktionen är i princip oförändrad.
- Svensk andel av den globala produktionen är fortsatt åtta procent.
- Massapriserna fortsätter att sjunka.
- Konjunkturinstitutets barometer visade på ökade färdigvarulager samt minskad ordergång.

Massaproduktionen

Till och med augusti har det producerats totalt 9 miljoner ton massa, en oförändrad produktion jämfört med föregående år. En betydande del, drygt 58 procent, används internt hos bruken, för den egna papper- och kartongproduktionen. Produktionen av massa för den egna tillverkningen har hittills i år gått tillbaka med sju procent, till 5,4 miljoner ton. Nedgången hänger samman med att pappersproduktionen hittills i år har gått tillbaka med fem procent (se vidare i pappersavsnittet). Den del som inte används internt, det vill säga marknadsmassa, har fortsatt ha en stark utveckling. Produktionen har till och med september ökat med 13 procent till 3,6 miljoner ton jämfört med året innan. En anledning till den stora produktionsuppgången är att ny produktionskapacitet har tagits i drift under året. En annan anledning är att flera massalinjer byggdes om under 2018, vilket också medförde att produktionen av marknadsmassa då gick tillbaka. När ny produktionskapacitet och andra kapacitetsförbättringar är helt klara och i drift förväntas kapaciteten av marknadsmassa att öka med nästan 14 procent. Detta väntas ske om två år (se diagram 3.1). Fram till dess kommer produktionen öka gradvis.

3.1 Produktion av total marknadsmassa

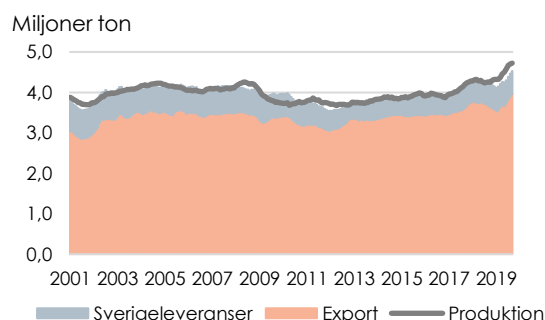
Källa: Skogsindustrierna

Produktionen av den totala marknadsmassan har ökat hittills i år. Ser vi till de olika delsegmenten så har alla delar haft en gynnsam utveckling. Det är framförallt inom det största segmentet, blekt barrsulfat, där vi ser den största produktionsökningen. Den svenska produktionen har liksom den globala produktionen haft en positiv utveckling. Produktionen av blekt barrsulfat har ökat med 19 procent till nästan 2,5 miljoner ton. Produktionen av mekanisk massa har stigit med sex procent, medan övrig kemisk massa har minskat med en procent. Det har producerats 0,3 miljoner ton mekaniska massa respektive 0,7 miljoner ton övrig kemisk massa.

Massaleveranserna stiger

Till och med augusti har de totala leveranserna av marknadsmassa nått 3,5 miljoner ton, en uppgång med tolv procent. Precis som produktionen är det leveranserna av blekt barrsulfat som har ökat. Leveranserna har ökat med nästan 19 procent till 2,5 miljoner ton. Sedan föregående rapport i april i år har leveranserna av mekanisk massa varit oförändrade medan leveranserna av övrig kemisk massa har minskat. Lagret av massa är på en hög nivå både globalt och i Sverige, men under den senaste månaden har lagren gått ned.

3.2 Sveriges produktion av marknadsmassa samt leveranser, rullande 12 månader

Källa: Skogsindustrierna

Massaleveranserna till EU minskar

Hittills i år har leveranserna till den svenska marknaden backat något. Till och med september uppgick de till 0,4 miljoner ton.

Det mesta av det som produceras inom massaindustrin exporteras dock och är därmed i stor utsträckning beroende av världshandeln. Nästan 65 procent av massaindustrins export går till Europa. Tyskland är en av de största marknaderna för svensk massaindustri. Industrin påverkas därför klart negativt av den svagare utvecklingen i euroområdet generellt och i Tyskland specifikt. Av exporten gick 1,8 miljoner ton massa till EU, vilket är en nedgång med tre procent (se diagram 3.2) jämfört med samma period 2018. Leveranserna till Tyskland sjönk med nio procent, troligtvis beroende på att pappersproduktionen i Tyskland har gått tillbaka

under året samt inbromsningen av den tyska ekonomin. Även leveranserna till Frankrike och Italien har gått tillbaka. Till Storbritannien har leveranserna ökat med drygt två procent hittills i år.

Sveriges leveranser av marknadsmassa,

tusen ton	Leveranser	förändring jämfört med förra året	
		tusen ton	%
Sverige	433	-7,0	-1,6
EU	1 815	-63,0	-3,4
Tyskland	452	-46,5	-9,3
Italien	285	-3,9	-1,4
Frankrike	203	-13,1	-6,1
Storbritannien	210	4,0	1,9
Övr Europa	198	20,3	11,4
Afrika	33	11,8	56,0
Asien	946	360,1	61,5
Kina	751	286,3	100,7
Indien	131	13,4	11,5
Nordamerika	84	54,0	178,0
Latinamerika	13	1,1	8,9
Oceanien	16	4,5	39,8
Total Export	3 106	388,9	14,3
Totala leveranser	3 539	381,9	12,1

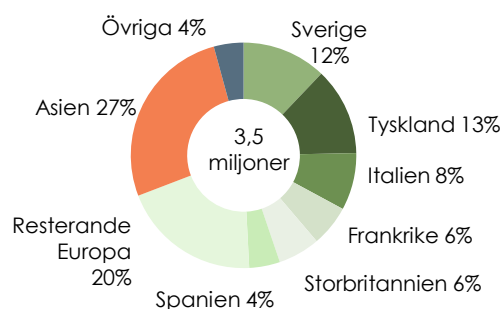
Källa: Skogsindustrierna

Sammantaget har dock exporten ökat med fjorton procent, till 3,1 miljoner ton. Bakom siffrorna ligger stora ökningar i leveranserna till Asien. Drygt 60 procent går till Kina och hit har leveranserna fördubblats fram till och med september jämfört med föregående år. Den svenska barrsulfatmassan hade fram till och med juli ökat sin andel av den kinesiska marknaden, från två till sex procent jämfört med motsvarande period 2018.

De lägre priserna till Kina kan vara en förklaring till att leveranserna hit har utvecklats starkare än till andra länder. Ett motiv till att sälja till Kina till lägre priser kan vara att företagen vill komma in på den marknaden för att de bedömer att den kinesiska marknaden kommer att växa starkare än till exempel den europeiska marknaden framöver.

Fyra procent av de svenska leveranser går till de övriga regionerna i världen. Även här har det skett en ökning av leveranserna. Procentuellt sett har ökningstakterna varit stora, men mätt i ton är leveranserna små. Ökningarna har alltså skett från låga nivåer.

3.3 Sveriges massaleveranser per land/region

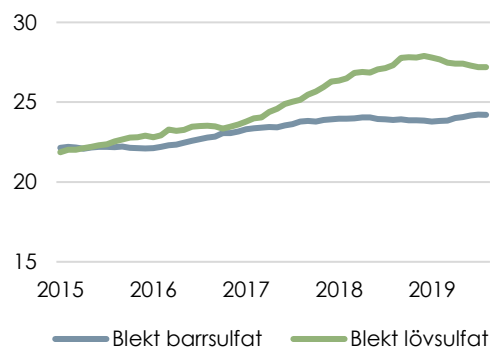
Källa: Skogsindustrierna

Global massaproduktion

Den globala produktionen av blekt sulfatmassa har till och med augusti i år i princip nått samma nivå som föregående år. Enligt statistik från EPIS (European Pulp Industry Sector) har 33,9 miljoner ton blekt sulfatmassa producerats. Utvecklingen för barr- och lövmassa skiljer sig åt. Produktion av lövsulfatmassan har ökat stadigt sedan 2015, medan barrmassan har haft en mer planande utveckling. Sedan 2016 produceras det mer blekt lövsulfatmassa än barrsulfatmassa i världen (se diagram 3.4).

Trots en tillbakagång på fyra procent är blekt lövsulfatmassaförfarande störst. Det har producerats 17,6 miljoner ton. Tillverkningen av blekt barrsulfatmassa har globalt stigit med drygt två procent till 16,3 miljoner ton. Den svenska andelen av den globala produktionen av blekt barrsulfat har behållit sin andel sedan april, på drygt tolv procent.

3.4 Världens massaproduktion, rullande 12 månaders tal, miljoner ton

Källor: EPIS, Skogsindustrierna

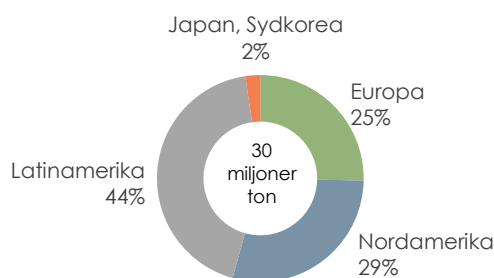
Globala leveranser

Till och med augusti i år har 33 miljoner ton blekt sulfatmassa levererats globalt, en minskning med en procent. Leveranserna av blekt barrsulfat har stigit, precis som produktionen. Av blekt barrsulfat har leveranserna stigit med fyra procent, medan leveranserna av blekt lövsulfat har minskat med sex

procent. Det har levererats 16,7 miljoner ton blekt barrsulfat respektive 16,3 miljoner ton blekt lövsulfatmassa.

Leveranser från Latinamerika svarar för 44 procent av de globala leveranserna. I år har dessa gått tillbaka med åtta procent till 14,4 miljoner ton. De nordamerikanska leveranserna är på oförändrad nivå, det vill säga 9,6 miljoner ton. Däremot har leveranserna från Europa ökat med nästan tolv procent till 8,4 miljoner ton. Även leveranserna från Japan och Sydkorea har stigit med 7 procent till 0,6 miljoner ton (se diagram 3.5).

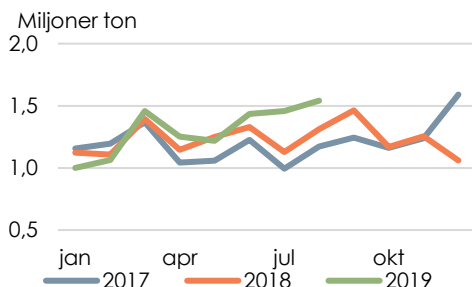
3.5 Globala massaleveranser

Källor: EPIS, Skogsindustrierna

Utvecklingen av de globala leveranserna till de olika marknaderna varierar och utvecklingen för de svenska leveranserna har samma utveckling. Vi ser viktiga siffror till de europeiska och amerikanska marknaderna. Leveranserna till de europeiska marknaderna har sjunkit med åtta procent medan leveranserna till USA har minskat med tio procent. Däremot har leveranserna till övriga delar av världen ökat med fem till sex procent. Efterfrågan har minskat något, bland annat till följd av att en del papperstillverkare i världen har sett en nedgång i efterfrågan på sina produkter.

3.6 Globala leveranser till Kina av blekt sulfat

Källor: EPIS, Skogsindustrierna

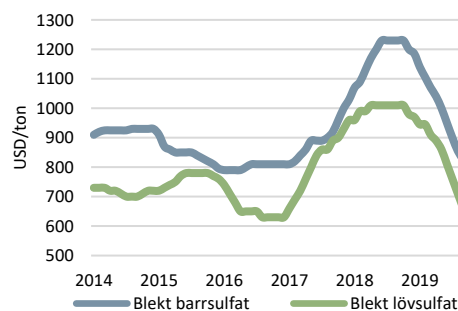
De globala leveranserna av blekt sulfat till Kina har fortsatt att stiga. Till och med augusti har det levererats 10,4 miljoner ton blekt sulfatmassa till Kina, en ökning med nästan sex procent (se diagram 3.6). De europeiska leveranserna till Kina har stigit

med 73 procent, från Europa har det har levererats 1,7 miljoner ton massa från Europa. De nordamerikanska leveranserna till Kina har gått upp med tre procent till 3 miljoner ton, medan leveranserna från Latinamerika har gått tillbaka med tre procent till 5,7 miljoner ton.

Nedgång i massapriset

Prisutvecklingen kan vara annorlunda på olika marknader. De kan variera mellan länder och för enskilda kvaliteter. Från ett företag kan prisutvecklingen också avvika från den generella bilden. Tittar vi på massapriserna i Europa har de fortsatt sin nedåtgående bana som startade redan i december förra året. Genomsnittspriserna börjar närma sig 2017 års nivåer. För blekt barrsulfat har priset från årets början till september gått tillbaka med 30 procent till 825 USD. För blekt lövsulfat har det minskat till 660 USD, en tillbakagång med 30 procent sett från årets början (se diagram 3.7).

3.7 Prisutveckling för blekt barr- och lövsulfat

Källor: Fastmarkets RISI, Skogsindustrierna

Priserna för massa kan alltså skilja sig åt mellan olika marknader. Priserna kan också skilja sig åt mellan olika länder. I diagram 3.8 visas utvecklingen av blekt barrsulfat i Europa och Kina. Priserna i diagrammet går dock inte att jämföra fullt ut, då de europeiska priserna är listpriser och de kinesiska priserna är slutpriset, inklusive rabatter. Prisskillnaden mellan den kinesiska och den europeiska marknaden är därför troligtvis mindre än vad diagrammet visar. Genomsnittspriset i Kina var i september 555 USD. Även här har det gått tillbaka sedan årets början med 24 procent, men under de senaste tre månaderna har priset stabiliserats (se diagram 3.8).

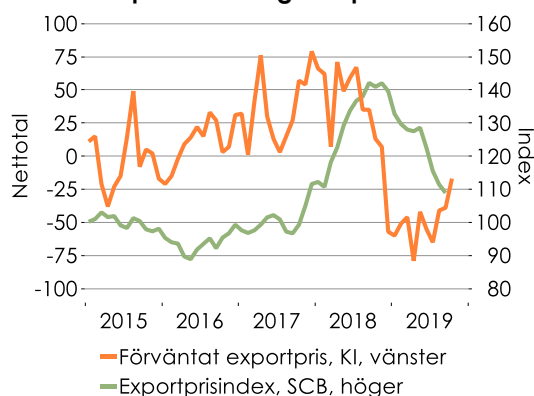
3.8 Jämförelse, prisutveckling för blekt barsulfat

Källor: Fastmarkets RISI, Skogsindustrierna

Även SCB:s exportprisindex visar på prisnedgångar under året (se diagram 3.9). Företagens förväntningar på priserna framöver speglas i Konjunkturinstitutets indikator om kommande försäljningspriser. Indikatorn började falla i mitten av 2018 och har sedan december varit negativ vilket indikerar att fler företag tror på fallande priser än det motsatta. Under 2019 har fallet dock vänts mot en uppgång. Även i den senaste barometern från oktober blev nettot av förväntningarna för de kommande tre månaderna något mindre negativ (se diagram 3.9).

3.9 Förväntad prisutveckling och prisindex

Källor: Konjunkturinstitutet, SCB

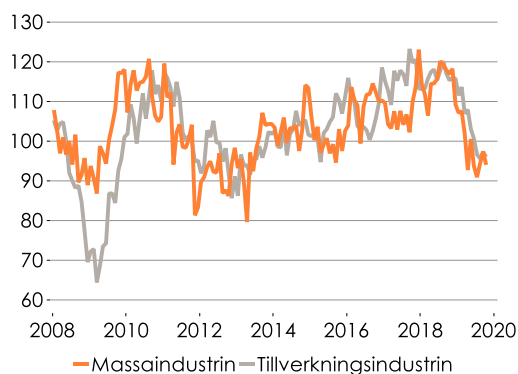
Förväntningar

Produktionen har alltså totalt varit i princip oförändrad medan produktionen av marknadsmassan har ökat under året. Exporten har också ökat. Hur uppfattar då företagen marknadsläget idag?

Den sammantagna konfidensindikatorn är ett snitt av nulägesomdömet av orderstocken, nulägesomdömet av färdigvarulager samt förväntad produktionsvolym. Indexet har fallit under en längre tid och visar nu sammantaget på ett stämningsläge som är sämre än normalt. Både en mer dyster syn på färdigvarulager och exportstocken har bidragit till fallet i indikatorn (se diagram 3.11).

Indikatorn för massaindustrin har dock slutat att falla och har de senaste månaderna varit något högre än bottenivån under 2019 (se diagram 3.10).

3.10 Konjunkturinstitutets förtroendeindikator för massaindustrin Index, medelvärde =100

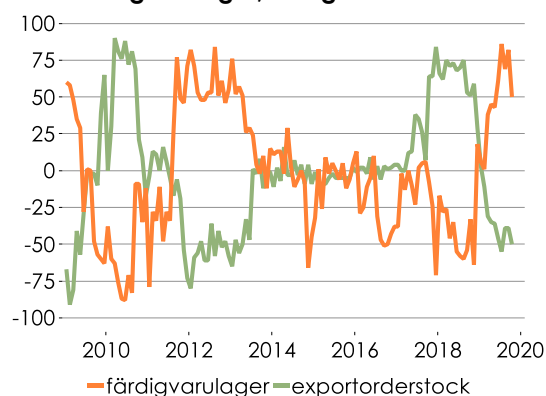

Källa: Konjunkturinstitutet

Indikatorn för exportorderstocken är negativ, vilket indikerar att företagen sammantaget tycker att orderstocken är för liten (se diagram 3.11). Under de senaste månaderna har den rört sig sidledes.

Sedan december 2018 fram till september 2019 uppgav allt fler företag att färdigvarulagren var för stora. Indikatorn var som högst i juli och uppgick då till 86. I oktober minskade nettotalet och uppgick till cirka 50.

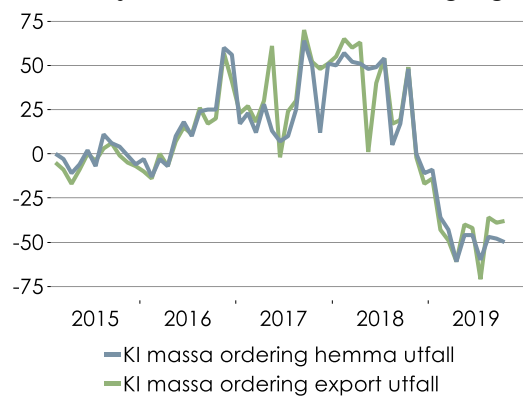
3.11 Konjunkturinstitutet orderstock och färdigvarulager, nuläge

Källa: Konjunkturinstitutet

Nettotalet för orderingen på export och hemmamarknaden har varit negativt under de senaste tre månaderna. Ett negativt nettotal visar att andelen som har svarat att orderinflödet har minskat är fler än andelen som svarat att inflödet har ökat. Fallet i nettotalet visar att allt fler anser att orderinflödet har minskat jämfört med dem som anser att det har ökat. Sedan fem månader har nettotalet planat ut och pendlat runt minus 50.

3.12 Konjunkturinstitutet utfall ordergång

Källa: Konjunkturinstitutet

Pappersmarknaden

- Fortsatt nedgång i den svenska pappersproduktionen, leveranserna och exporten.
- Exporten av både grafiskt papper och förpackningsmaterial har hittills i år minskat jämfört med förra året.
- Exporten till Kina och EU har minskat med runt sex procent.
- Minskad global pappersproduktion.
- Priserna har gått tillbaka under året.
- Ny svensk kapacitet väntas leda till en viss ökning av produktion och leveranser framöver.
- Konjunkturinstitutets indikator visar på en minskad ordergång.

Pappersproduktionen minskar

Under året har den svenska pappersproduktionen fortsatt att minska och är nu på en lägre nivå än föregående år. Även pappersproduktionen i Europa har haft en fortsatt tillbakagång. Den europeiska pappersproduktionen har till och med augusti gått tillbaka med tre procent, till 51,8 miljoner ton. Den totala pappersproduktionen i Sverige har till och med september minskat med fem procent till 7,2 miljoner ton. Produktionen av grafiskt papper har fortsatt sin nedåtgående trend, men även förpackningsmaterial har haft en nedgång fram till och med september (se diagram 4.1).

4.1 Sveriges pappersproduktion januari-september 2019

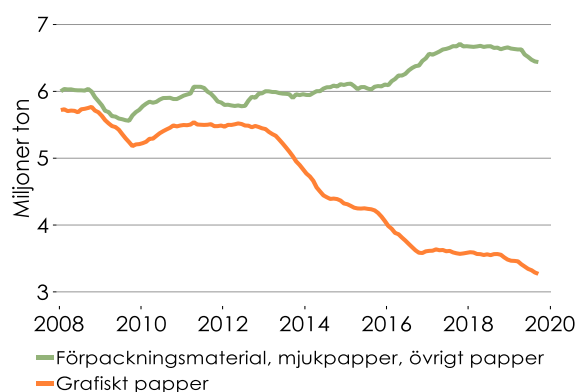
tusen ton	Produktion	förändring jämfört med förra året	
		tusen ton	%
Tidningspapper	681	-57	7,7
Träfritt tryckpapper	556	-49	-8,1
Trähaltigt tryckpapper	1 206	-107	-8,2
Grafiskt papper	2 443	-213	-8,4
Mjukpapper	268	-7	-2,5
Förpackningspapper	700	-62	-8,2
Wellpappmaterial	1 578	-96	-5,8
Kartong för förpackning	2 217	-51	-2,2
Förpackningsmaterial	4 495	-203	-4,4
Övrigt papper och papp	45	-3	-5,6
Totala leveranser	7 250	-432	-5,6

Källa: Skogsindustrierna

Grafiskt papper har minskat med dryga åtta procent till 2,4 miljoner ton. Samtliga grafiska delsegment har gått tillbaka. Träfritt tryckpapper har haft, såsom kontorspapper och A4- papper, en minskning med drygt åtta procent. Tidningspapper har gått tillbaka med sju procent medan det trähaltigt tryckpapper, där bland annat magasinpapper, katalogpapper och

bokpapper ingår, har minskat med åtta procent (se diagram 4.2).

4.2 Produktion av papper i Sverige, rullande 12 månaders tal

Källa: Skogsindustrierna

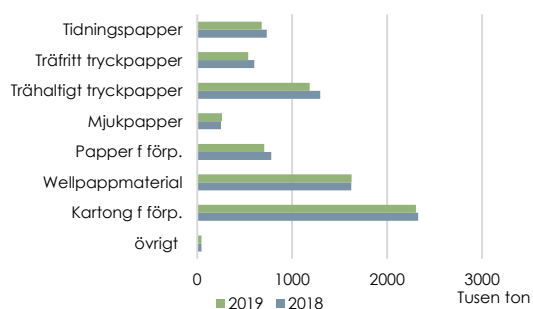
Tillverkningen av förpackningsmaterial har också minskat fram till och med september. Till viss del kan nedgången bero på att det under perioden har förekommit stora planerade stopp hos företagen. Totalt minskade produktionen av förpackningsmaterial med fyra procent till 4,5 miljoner ton. Samtliga delsegment har minskat under perioden. Det största segmentet, kartong för förpackning, har gått tillbaka med två procent, medan wellpappmaterial och förpackningspapper har sjunkit med sex respektive åtta procent. Även produktionen av mjukpapper har haft en tillbakagång (se diagram 4.2).

Produktionen av papper i Europa har delvis haft en annan utveckling fram till och med augusti. Tillverkningen av grafiskt papper har minskat i Europa med dryga tio procent. Däremot är den europeiska produktionen av förpackningsmaterial oförändrad medan tillverkningen av mjukpapper har stigit.

Exporten minskar

De totala leveranserna av papper har precis som produktionen gått tillbaka under året. Det har levererats 7,3 miljoner ton papper, en minskning med fyra procent (se diagram 4.5).

4.3 Sveriges pappersleveranser, förändring per kvalitet 2019/2018

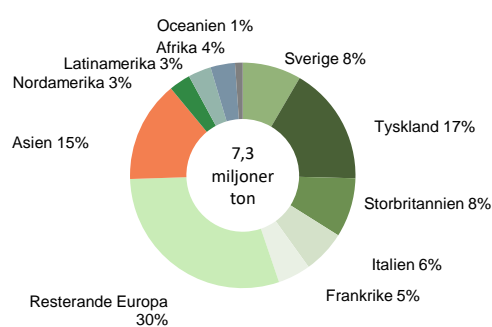

Källa: Skogsindustrierna

Leveranserna av grafiskt papper har fortsatt sin tillbakagång, med en minskning med nio procent. Även leveranserna av förpackningsmaterial har backat under årets första nio månader, en minskning med drygt två procent. Däremot har leveranserna av mjukpapper ökat med tre procent (se diagram 4.3).

Leveranserna till den svenska marknaden har minskat med nästan fem procent. Det är framförallt grafiskt papper som har minskat medan mjukpapper och förpackningsmaterial har stigit under året. När det gäller exportmarknaden ser vi en fortsatt nedgång av grafiskt papper och detta gäller samtliga delsegment. Däremot varierar leveranserna inom förpackningsmaterial. Wellpappmaterial är på ungefär samma nivå som föregående år däremot har exporten av kartong för förpackningen och förpackningspapper minskat.

4.4 Sveriges pappersleveranser, per marknad

Källa: Skogsindustrierna

Det mesta av det som produceras inom pappersindustrin exporteras dock och är därmed i stor utsträckning beroende av världshandeln. Nästan 72 procent av pappersindustrins export går till Europa. Tyskland är den största marknaden för svensk pappersindustri. Industrin påverkas därför klart negativt av den svagare utvecklingen i euroområdet generellt och i Tyskland specifikt. Ser vi på leveranserna till de olika marknaderna kan vi konstatera att leveranserna till Tyskland, för både

grafiskt papper och förpackningsmaterial, har gått tillbaka med sex procent (se diagram 4.4).

4.5 Pappersleveranser januari-september 2019

tusent ton	Leveranser	förändring jämfört med förra året	
		tusent ton	%
Sverige	620	-29,2	-4,5
EU	4 366	-291,3	-4,2
Tyskland	1 254	-71,8	-5,4
Storbritannien	629	2,2	0,4
Italien	455	-29,3	-6,0
Frankrike	344	-16,4	-4,5
Polen	266	-26,7	-9,1
Övr Europa	496	-6,5	-6,5
Afrika	252	11,8	4,9
Asien	1 058	-32,1	-2,9
Kina	372	-30,8	-7,6
Nordamerika	229	7,3	3,3
Latinamerika	241	-5,0	-2,0
Oceaniern	81	22,4	38,1
Total Export	6 724	291,3	-4,2
Totala leveranser	7 344	-320,5	-4,2

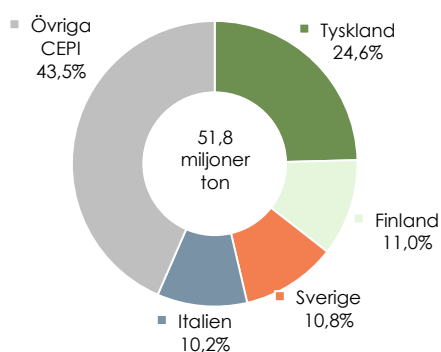
Källa: Skogsindustrierna

Det är framförallt kartong för förpackningar som har stigit hittills i år, en uppgång med fyra procent till 0,4 miljoner ton. Leveranserna till de övriga stora marknaderna inom EU, såsom Italien, Frankrike och Polen har gått tillbaka, medan de totala leveranserna till Storbritannien är oförändrade. Leveranserna till Asien har gått tillbaka. Nästan 35 procent av leveranserna till den asiatiska marknaden har gått till Kina. Dessa har minskat med åtta procent, leveranserna till Kina utgörs främst av förpackningsmaterial, primärt kartong för förpackningar. Hittills i år har leveranserna av kartong gått tillbaka med fem procent till 235 000 ton (se diagram 4.5).

Pappersproduktion i Europa

Den totala produktionen av papper i Europa har liksom den svenska produktionen gått tillbaka hittills i år. Produktionen fram till och med augusti var 51,8 miljoner ton, en tillbakagång med tre procent. Grafiskt papper, som utgör 32 procent av den europeiska papperstillverkningen, har gått tillbaka med tio procent till 18,3 miljoner ton. Det har tillverkats 29,2 miljoner ton förpackningsmaterial, vilket motsvarar 54 procent av den totala europeiska produktionen av papper. Mjukpapper som svarar för en mindre del, närmare bestämt 9 procent, har en ökad produktion till 4,3 miljoner ton.

4.6 Europas största pappersproducenter

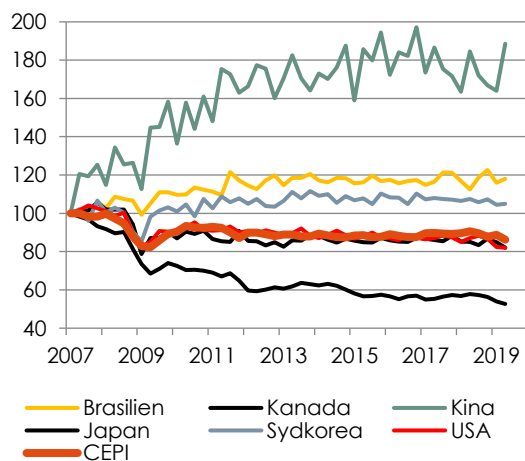

Källa: CEPI

Utvecklingen i de olika europeiska länderna varierar, för många stora producentländer har produktionen minskat under det första halvåret. På Sveriges viktigaste marknad Tyskland, som även är den största papperstillverkaren i Europa, har produktionen minskat med tre procent (se diagram 4.6). Produktionen har även gått tillbaka i Finland, Italien och Frankrike med sju, tre respektive sex procent. Av de större producentländerna är det Spanien och Polen som visar en positiv utveckling.

Den globala pappersproduktionen har gått tillbaka, utvecklingen för de stora producenterna av papper i världen varierar. Kina som är världens största pappersproducent, har en procents ökad produktion, enligt landets nationella statistikbyrå.

4.7 Utveckling av global pappersproduktion, kvartalsindex (2007 kv1)

Källa: CEPI

USA, som är världens näst största pappersproducent, har minskat sin produktion med fyra procent. Även produktionen i Kanada har gått tillbaka. Japan, världens tredje största pappersproducenten, har också minskat sin produktion. Även globalt har produktionen av grafiskt papper fortsatt att minska,

medan produktionen av förpackningsmaterial har gått tillbaka i Nordamerika, men ökat i övriga regioner (se diagram 4.7).

Utvecklingen för grafiskt papper

Leveranserna av grafiskt papper från Europa har precis som produktionen gått tillbaka med sju procent till och med juni. Från Europa har det levererats 14,4 miljoner ton grafiskt papper. Nästan 80 procent av de europeiska leveranserna går till den europeiska marknaden och dessa har gått tillbaka med nio procent. Leveranserna till de övriga marknaderna har haft en mindre tillbakagång med knappt en procent. Samtliga delsegment inom grafiskt papper visar en tillbakagång, både i produktion och leveranserna under det årets första halvår med 4 till 14 procent.

Utvecklingen för förpackningsmaterial

De totala leveranserna av förpackningsmaterial har haft en viss uppgång av leveranser, en procent upp. Totalt var leveranserna av förpackningsmaterial 20,3 miljoner ton. Utvecklingen för de olika delsegmenten överensstämmer med produktionen. Wellpappmaterial har ökat, medan både förpackningspapper och kartong för förpackning har visat en nedgång under perioden.

Svagare prisutveckling för papper¹

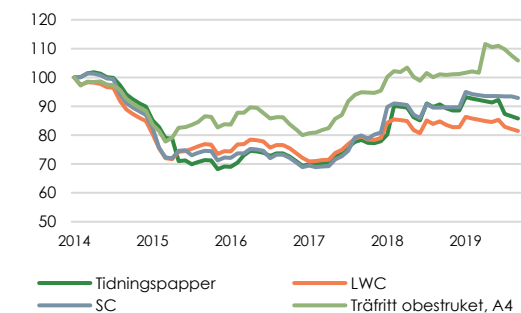
Prisutvecklingen i Tyskland får tjäna som indikator på prisutvecklingen i lokal valuta för svenska exportleveranser, eftersom Tyskland är Sveriges sammantaget enskilt största exportmarknad för papper. Prisutvecklingen kan vara annorlunda på andra viktiga marknader såsom Storbritannien, USA och Kina. Även för enskilda kvaliteter från ett företag kan prisutvecklingen vara annorlunda än den generella bild som ges här. Inom segmentet lyfts här ett axlock av dess kvaliteter.

Under 2018 steg priserna på grafiskt papper till följd av ökad efterfrågan och brist på grafiskt papper. Under 2019 vände priserna nedåt och sedan föregående rapport har utvecklingen fortsatt nedåt på grund av vikande efterfrågan på tidningspapper. Utvecklingen av priset för SC-papper, där bland annat magasinpapper ingår, har varit relativt oförändrad under året. Priset på träfritt papper, det vill säga kontorspapper och A4-papper, har gått tillbaka på grund av låg efterfrågan. Även efterfrågan av LWC, katalogpapper, har gått tillbaka något de senaste månaderna (se diagram 4.8).

¹ Källa för prisuppgifterna är Fastmarkets RISI.

4.8 Prisutveckling grafiskt papper,

Index januari 2014=100

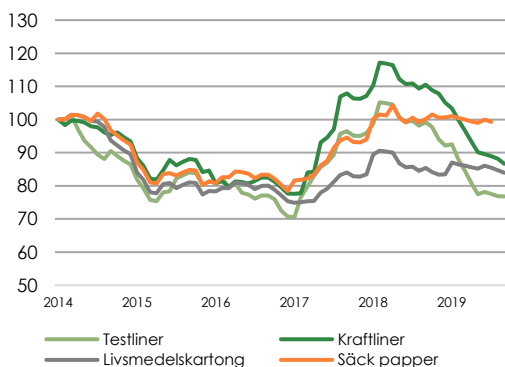

Källor: Fastmarkets RISI, Skogsindustrierna

Priserna på förpackningsmaterial har under de senaste åren haft en svag utveckling. Sedan prisuppgången under 2018 har priserna backat igen. Dock har prisutvecklingen under 2019 varit mer stabil. Efter två stabila månader har priset för kraftliner gått tillbaka under september, medan det för testliner ligger på en oförändrad prisnivå. Livsmedelskartong har haft en tämligen stabil efterfrågan med ett pris de senaste sex månaderna på en oförändrad nivå. För säckpapper finns för närvarande inga senare siffror än juli tillgängliga (se diagram 4.9).

4.9 Prisutveckling förpackningsmaterial,

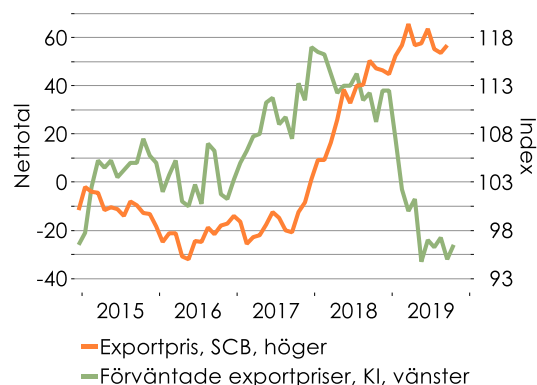
Index januari 2014=100

Källor: Fastmarkets RISI, Skogsindustrierna

Även SCB:s prisindex visar att papperspriserna har minskat under året, men att det totalt sett är på en högre nivå än för några år sedan. Enligt Konjunkturinstitutets undersökning är det fler företag som förväntar sig att försäljningspriserna sjunker under året än antalet företag som tror att de stiger (se diagram 4.10).

4.10 Prisutveckling papper

Källa: Konjunkturinstitutet, SCB

Fortsatt dämpad utveckling

Konjunkturinstitutets barometerindikator, som mäter det aktuella stämningläget i branschen, har under hela året legat under sitt historiska genomsnitt. Efter en kort uppgång vid årets början har indikatorn vänt nedåt igen. Indikatorn för pappersindustrin är på en lägre nivå än tillverkningsindustrin totalt (se diagram 4.11).

4.11 Konjunkturinstitutets förtroendeindikator för pappersindustrin, index, medelvärde =100

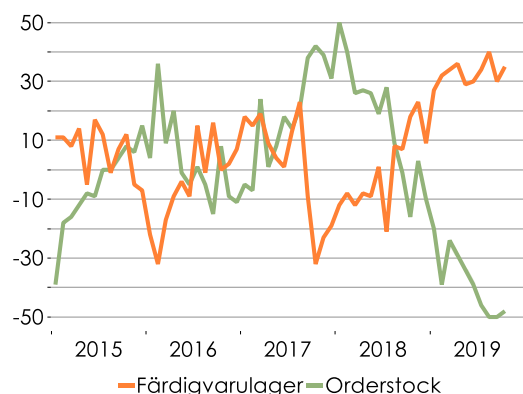
Källa: Konjunkturinstitutet

En majoritet av företagen anser att färdigvarulagren för de senaste tre månaderna är för höga. Indikatorn har stigit sedan slutet av 2017 (se diagram 4.12).

Även omdömet om orderstockarnas storlek har blivit mer dystert (se diagram 4.12). Orderstocken för pappersindustrin började att falla i början av 2018 och har varit negativ sedan slutet av föregående år. Ett negativt värde innebär att företagen sammantaget tycker att orderstocken är för liten.

Konjunkturinstitutets indikator visar också att pappersindustrins syn på ordergången har dämpats under året som gått. Ordergången för de senaste tre månaderna visar på att fler företag anser att ordergången är för liten och nettotalet är nu under minus 50.

4.12 Utveckling av orderstock och färdigvarulager, nulägesomdöme

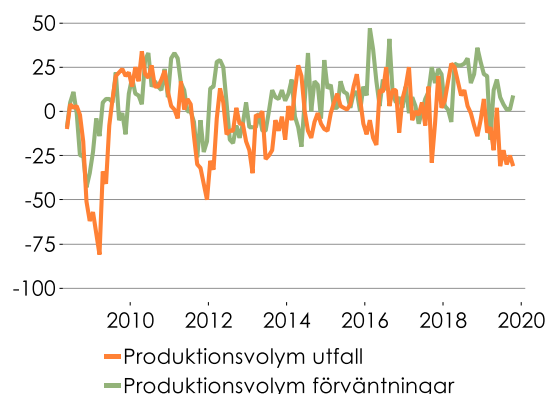

Källa: Konjunkturinstitutet

Utifrån Konjunkturinstitutets barometerundersökning kan vi från olika indikatorer utläsa vad branschen förväntar sig för utveckling framöver. Pappersindustrins förväntningar på utvecklingen av produktionen har dämpats sedan april (se diagram 4.13). Av diagrammet framgår även att förväntningarna stämmer relativt väl med produktionsutfallet inom pappersindustrin.

Trots minskningen av nettotalen för förväntad produktionsvolym är det fortfarande fler företag som förväntar sig en ökning av produktionen de kommande tre månaderna än det motsatta (se diagram 4.13). I samband med att ny kapacitet tas i bruk finns det gott om skäl att tro på en ökning av produktion och leveranser framöver. Pappersproduktionen och exporten förväntas stiga något under 2019.

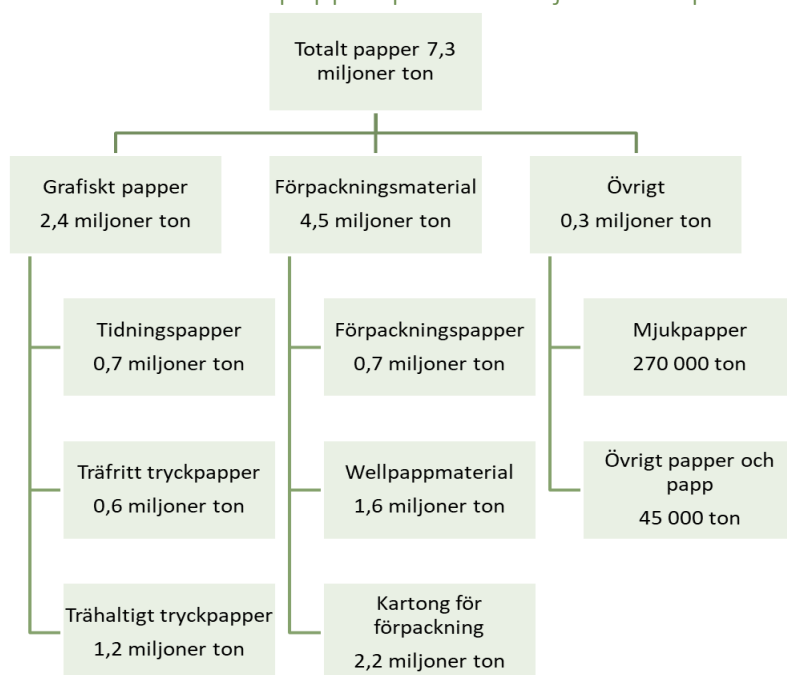
4.13 Produktion, utfall och förväntningar

Källa: Konjunkturinstitutet

Appendix

Flödesschema svensk pappersproduktion januari-september 2019

Flödesschema svensk massaproduktion januari-september 2019

